

■ ■ ■ De evolutie tussen 2000 en 2008 van de voorafnemingen op de totale ontvangsten, geïnd door de Federale Overheid, ten voordele van andere overheden

Evelien VANALME
Adviseur van Financiën

ABSTRACT

This article gives an overview of the evolution of the contributions made from the total revenue collected by the Belgian federal state to other government levels such as the European Union, the communities and regions and the social security. These contributions are obviously no longer part of the federal government resources. The examined period covers the years 2000-2008.

The analysis shows that in the 2000-2007 period, the federal government resources have registered an annual average nominal growth rate of 0,26%, while the annual average nominal growth rate of the contributions made to other government levels has amounted to 7,07%. Not all contributions to other government levels have increased in a similar way. With an annual average nominal growth rate of 16,80%, the contributions to the social security have shown the sharpest rise, followed by the contributions to the communities and regions (+5,10% a year) and the contributions to the European Union (+2,25% a year). Moreover, the 2008 Belgian federal budget seems to confirm the tendency of expanding contributions made from the total revenue collected by the Belgian federal state to other government levels, with the social security (+12,04% in 2008) and the communities and regions (+5,61% in 2008) as the main beneficiaries from this continued growth.

JEL Classification: H60, H77

Keywords: government resources, contributions to other government levels, European Union, communities and regions, social security

Inhoudsopgave

1	Inleiding	52
2	De globale evolutie van de totale ontvangsten van de federale overheid, de rijksmiddelen en de voorafnemingen voor andere overheden	53
3	Een overzicht van de evolutie van de voorafnemingen volgens bestemming	57
4	De evolutie van de voorafnemingen voor de Europese Unie	60
5	De evolutie van de voorafnemingen voor de gemeenschappen en de gewesten.....	62
6	De evolutie van de voorafnemingen voor de sociale zekerheid	65
7	De evolutie van de “andere voorafnemingen”	67
8	Oorzaken van het toenemend belang van de voorafnemingen voor andere overheden ten opzichte van de totale door de federale overheid geïnde ontvangsten	68
9	De verdeling van de totale ontvangsten over Entiteit I en Entiteit II.....	71
10	Besluit.....	73
11	Bijlagen	76
	11.1 Lijst van de gebruikte afkortingen.....	76
	11.2 Niet in de tekst opgenomen tabellen.....	77
	11.3 Bibliografie.....	83

Lijst van de tabellen en grafieken

Tabel 1:	De jaarlijkse nominale groei van de rijksmiddelen, de voorafnemingen voor andere overheden en de totale ontvangsten	55
Tabel 2:	Het aandeel van de rijksmiddelen en de voorafnemingen in de totale ontvangsten van de federale overheid	56
Tabel 3:	De voorafnemingen volgens bestemming	58
Tabel 4:	De verdeling van de totale ontvangsten over Entiteit I en Entiteit II	71
Tabel 5:	Samenvattende tabel	75
Tabel 6:	De totale ontvangsten van de federale overheid.....	77
Tabel 7:	De rijksmiddelen	78
Tabel 8:	Het aandeel van de rijksmiddelen in de totale ontvangsten van de federale overheid	79
Tabel 9:	De voorafnemingen voor andere overheden	80
Tabel 10:	Het aandeel van de voorafnemingen volgens bestemming	81

Tabel 11: De jaarlijkse nominale groei van de voorafnemingen volgens bestemming.....	81
Tabel 12: De voorafnemingen voor de Europese Unie.....	82
Tabel 13: De voorafnemingen voor de gemeenschappen en de gewesten.....	82
Tabel 14: De voorafnemingen voor de sociale zekerheid.....	82
Tabel 15: De “andere voorafnemingen”.....	83
Grafiek 1: De evolutie van de totale ontvangsten van de federale overheid, de rijksmiddelen en de voorafnemingen voor andere overheden	54
Grafiek 2: Het aandeel van de voorafnemingen volgens bestemming (a)	58
Grafiek 3: Het aandeel van de voorafnemingen volgens bestemming (b)	59
Grafiek 4: De evolutie van de voorafnemingen voor de Europese Unie	60
Grafiek 5: De evolutie van de voorafnemingen voor de gemeenschappen en de gewesten	62
Grafiek 6: De evolutie van de voorafnemingen voor de sociale zekerheid	65
Grafiek 7: De evolutie van de andere voorafnemingen	67

In de studie “De kloof tussen de totale ontvangsten en de rijksmiddelen: een analyse van de periode 2000-2006”¹ werd de groeiende kloof tussen de totale ontvangsten en de rijksmiddelen uitgebreid tegen het licht gehouden. In dit artikel worden de belangrijkste bevindingen uit de periode 2000-2006 aangevuld met de meest recente gegevens. Er wordt gepoogd een antwoord te geven op de vraag of de trend van de groeiende voorafnemingen zich voortzet in 2007 en 2008. Dit gebeurt aan de hand van de gerealiseerde ontvangsten² in 2007 en van de vooruitzichten voor 2008 zoals die in de initiële begroting³ voor het jaar 2008 zijn opgenomen.

De gebruikte cijfers zijn bijgewerkt tot 14 april 2008.

-
- 1 Vanalme E., maart 2007. Documentatieblad 4e kwartaal 2007, Studie- en Documentatiedienst, FOD Financiën.
 - 2 De cijfers van de gerealiseerde ontvangsten zijn afkomstig van de verschillende fiscale administraties van de Federale Overheidsdienst (FOD) Financiën alsook uit de in het Staatsblad gepubliceerde “Maandelijks Schatkisttoestand”.
 - 3 De Kamer, DOC 52 0992/001.

De globale evolutie van de totale ontvangsten van de federale overheid, de rijksmiddelen en de voorafnemingen voor andere overheden

Vooraleer een overzicht te geven van de evolutie van de “totale ontvangsten van de federale overheid”, de “rijksmiddelen” en de “voorafnemingen voor andere overheden”, is het nuttig deze begrippen te omschrijven.

Met de **totale ontvangsten van de federale overheid** bedoelt men alle ontvangsten die door de federale overheid geïnd worden, met uitzondering van de opcentiemen en andere ontvangsten⁴ die voor rekening van de lokale besturen (provincies, gemeenten en agglomeraties) geïnd worden. De ontvangsten waarvan de inning door andere overheden wordt verzekerd, zijn hier dus niet inbegrepen. Zo staat het Vlaams Gewest sinds 1999 zelf in voor de inning van de onroerende voorheffing. Daardoor behoort die ontvangst niet langer tot de totale ontvangsten van de federale overheid, in tegenstelling tot de onroerende voorheffing die door de federale overheid wordt geïnd voor rekening van het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De definitie van de **rijksmiddelen** zoals die vermeld is in de algemene toelichting bij de federale begroting⁵ luidt als volgt:

“Het begrip rijksmiddelen bevat de ontvangsten die de federale overheid kan aanwenden voor de financiering van haar uitgaven. Het betreft dus de totale ontvangsten na afhouding van de aan andere overheden (Europese Unie, sociale zekerheid, gemeenschappen en gewesten) overgedragen ontvangsten en andere toewijzingen.”

De rijksmiddelen zijn met andere woorden gelijk aan de totale ontvangsten geïnd door de federale overheid verminderd met de federaal geïnde ontvangsten voor de financiering van andere overheden. Deze laatste worden daarom ook wel **voorafnemingen** voor de financiering van andere overheden genoemd. Het bedrag van de rijksmiddelen wordt opgenomen in de rijksmiddelenbegroting.

Samengevat kunnen we stellen dat de **totale ontvangsten van de federale overheid** niets anders zijn dan de som van de volgende door de federale overheid geïnde middelen:

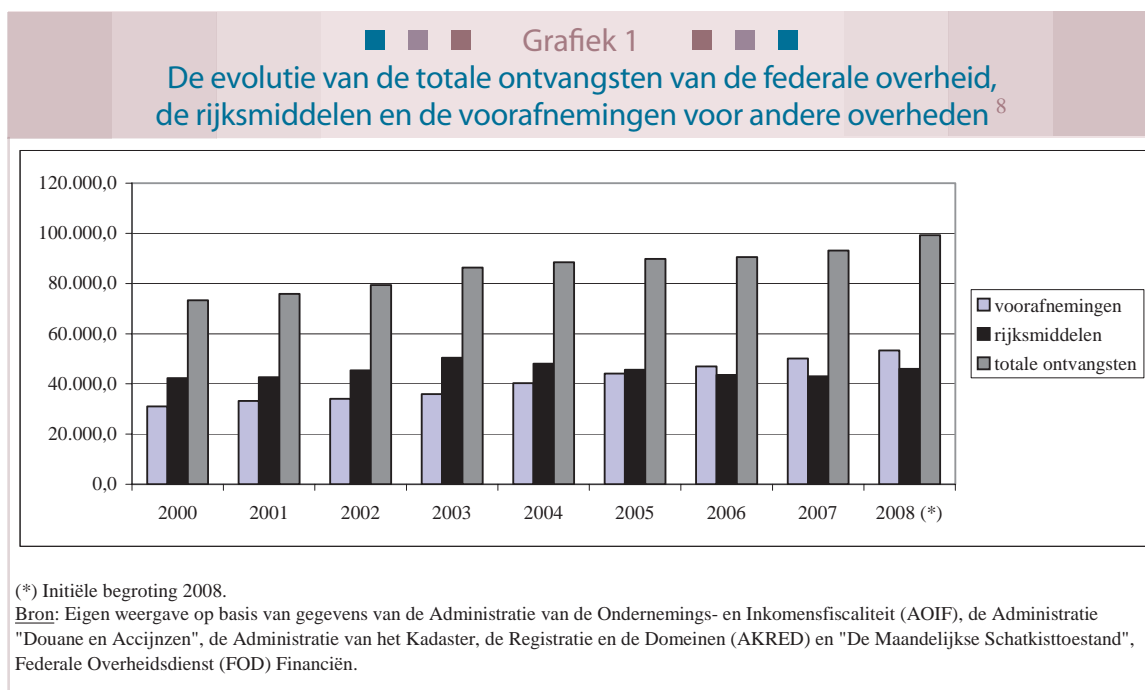
- de **rijksmiddelen**, met andere woorden de middelen die voor de federale overheid zelf bestemd zijn;
- de **voorafnemingen voor andere overheden**, bestaande uit:
 - de overdrachten voor de Europese Unie;

⁴ Met name de provinciale en gemeentelijke opcentiemen op de onroerende voorheffing, de aanvullende gemeente- en agglomeratiebelastingen op de personenbelasting en de gemeentelijke opcentiemen op de verkeersbelasting behoren niet tot de totale ontvangsten van de federale overheid.

⁵ De Kamer, DOC 52 0992/001, p.126.

- de overdrachten voor de gemeenschappen en de gewesten;
- de overdrachten voor de sociale zekerheid;
- de “andere overdrachten”, namelijk de middelen geïnd voor het Veiligheidsfonds van de politiezones, voor het Stookoliefonds, voor het MMA-fonds⁶, voor de CREG-fondsen⁷, voor het Rampenfonds en voor Selor en de overdrachten in het kader van de effectivering van de fiscale vorderingen inzake inkomstenbelastingen en btw.

De evolutie van de totale ontvangsten van de federale overheid, de rijksmiddelen en de voorafnemingen voor andere overheden wordt weerspiegeld in Grafiek 1. Tabel 1 geeft de jaarlijkse nominale groei van de rijksmiddelen, de voorafnemingen voor andere overheden en de totale ontvangsten weer.

6 Milieuvriendelijke maatregelen betreffende de autovoertuigen (MMA).

7 Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG).

8 De onroerende voorheffing die door het Vlaams Gewest zelf geïnd wordt, wordt hier buiten beschouwing gelaten.

Tabel 1
De jaarlijkse nominale groei van de rijksmiddelen,
de voorafnemingen voor andere overheden en de totale ontvangsten⁹

(in %)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008 (*)
rijksmiddelen	0,88	6,49	11,11	-4,61	-5,08	-4,56	-1,24	6,82
voorafnemingen	7,01	2,42	5,43	12,37	9,35	6,39	6,77	6,36
totale ontvangsten	3,47	4,71	8,68	2,45	1,50	0,82	2,91	6,57

(*) Initiële begroting 2008.

Bron: Eigen berekeningen op basis van gegevens van de AOIF, "Douane en Accijnzen", de AKRED en "De Maandelijksche Schatkisttoestand", FOD Financiën.

Een overzicht van de samenstelling van de totale ontvangsten van de federale overheid is weergegeven in Tabel 6 van bijlage 11.2. Tussen 2000 en 2007 zijn de totale ontvangsten van de federale overheid toegenomen van 73.314,5 miljoen euro tot 93.134,9 miljoen euro (in lopende prijzen). Dit komt neer op een gecumuleerde nominale stijging met 27,03%, of een gemiddelde¹⁰ jaarlijkse nominale toename met 3,48%. Voor 2008 worden de totale ontvangsten geraamd op 99.254,4 miljoen euro, wat een nominale stijging van 6,57% inhoudt ten opzichte van de realisaties van 2007.

In Tabel 7 van bijlage 11.2 is een overzicht te vinden van de rijksmiddelen. Men kan er dezelfde ontvangstencategorieën onderscheiden als bij de totale ontvangsten. De rijksmiddelen kenden in deze periode geen continue stijging zoals de totale ontvangsten. Ze stegen van 42.251,4 miljoen euro in 2000 tot 50.430,8 miljoen euro in 2003, om daarna terug te vallen tot 43.039,4 miljoen euro in 2007. Deze schommelingen in de rijksmiddelen zijn hoofdzakelijk te wijten aan de fluctuaties van de niet-fiscale kapitaalontvangsten. Over de volledige periode 2000-2007 laten de rijksmiddelen toch nog een nominale groei van 1,87% optekenen, wat een gemiddelde¹⁰ jaarlijkse nominale groei van 0,26% impliceert. In de begroting 2008 wordt 45.974,3 miljoen euro voorzien voor de rijksmiddelen, zijnde een nominale groei van 6,82% ten opzichte van 2007.

Een overzicht van de voorafnemingen voor andere overheden is weergegeven in Tabel 9 van bijlage 11.2. Hieruit blijkt dat de voorafnemingen, die in 2000 nog maar 31.063,2 miljoen euro bedroegen, inmiddels zijn opgelopen tot 50.095,4 miljoen euro in 2007. Dit komt neer op een gecumuleerde nominale stijging met 61,27% op 7 jaar, hetzij een gemiddelde jaarlijkse stijging met 7,07%. Voor 2008 wordt een verdere groei van de voorafnemingen voorzien tot 53.280,1 miljoen euro (+6,36% ten opzichte van 2007).

Doordat de voorafnemingen voor andere overheden de afgelopen jaren relatief sterker gegroeid zijn dan de totale door de federale overheid geïnde ontvangsten, is het aandeel van de rijksmiddelen in de totale ontvangsten van de federale overheid gestaag gedaald. In 2000 waren de rijksmiddelen nog goed voor 57,63% van de totale ontvangsten. In 2007 bedroeg dit aandeel nog slechts 46,21%. De veranderende verhouding tussen de rijksmiddelen en de voorafnemingen valt af te lezen in Tabel 2.

⁹ De onroerende voorheffing die door het Vlaams Gewest zelf geïnd wordt, wordt hier buiten beschouwing gelaten.

¹⁰ Geometrisch gemiddelde.

■ ■ ■ **Tabel 2** ■ ■ ■
Het aandeel van de rijksmiddelen en de voorafnemingen
in de totale ontvangsten van de federale overheid ¹¹

(in %)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008 (*)
rijksmiddelen	57,63	56,18	57,14	58,42	54,39	50,87	48,16	46,21	46,32
voorafnemingen	42,37	43,82	42,86	41,58	45,61	49,13	51,84	53,79	53,68

(*) Initiële begroting 2008.

Bron: Eigen berekeningen op basis van gegevens van de AOIF, "Douane en Accijnzen", de AKRED en "De Maandelijkse Schatkisttoestand", FOD Financiën.

Een gedetailleerd overzicht van het aandeel van de rijksmiddelen in de totale ontvangsten van de federale overheid per ontvangstencategorie is opgenomen in Tabel 8 van bijlage 11.2. Wat hieruit vooral opvalt, is dat in de periode 2000-2007 een steeds kleiner wordend deel van de ontvangsten van btw en registratie, en dan vooral van de zuivere btw-ontvangsten, tot de rijksmiddelen behoort (22,30% in 2000 ten opzichte van 3,51% in 2007). De ramingen voor 2008 gaan zelfs uit van amper 1,54% van de totaal geïnde btw-ontvangsten die nog tot de rijksmiddelen zullen behoren. Naast de btw-ontvangsten vallen ook de gewestelijke belastingen, die uitgebreid werden vanaf 2002, op in Tabel 8.

¹¹ De onroerende voorheffing die door het Vlaams Gewest zelf geïnd wordt, wordt hier buiten beschouwing gelaten.

De voorafnemingen kunnen opgedeeld worden volgens hun bestemming, wat tot uiting komt in Tabel 3 en Grafiek 2. Het aandeel van de voorafnemingen volgens bestemming wordt weergegeven in Tabel 10 en de jaarlijkse nominale groei van de voorafnemingen per bestemming in Tabel 11 van bijlage 11.2. Uit deze tabellen komt duidelijk naar voren dat de voorafnemingen voor de gemeenschappen en gewesten met grote voorsprong de belangrijkste categorie vormen. De voorafnemingen voor de sociale zekerheid zijn de tweede omvangrijkste categorie, gevolgd door die voor de Europese Unie en ten slotte de voorafnemingen samengevat onder de noemer 'andere'.

Uit Tabel 11 blijkt dat de voorafnemingen die samengevat worden onder de noemer 'andere' de grootste schommelingen laten optekenen, hoewel ze in absolute termen bijna te verwaarlozen zijn in vergelijking met de andere voorafnemingen. De voorafnemingen voor de Europese Unie schommelen tussen 2.214,4 miljoen euro in 2002 en 2.695,0 miljoen euro in 2007. Het aandeel van de voorafnemingen voor de Europese Unie in het geheel van de voorafnemingen is evenwel teruggelopen van 7,43% in 2000 tot 5,28% in 2006 en 5,38% in 2007. De voorafnemingen voor de gemeenschappen en de gewesten zijn op hun beurt behoorlijk gestegen in de periode 2000-2007. Doch, het aandeel van de voorafnemingen voor de gemeenschappen en de gewesten in de totale voorafnemingen is gezakt van 80,17% in 2000 tot 70,41% in 2007. De belangrijkste groeier zijn ongetwijfeld de voorafnemingen voor de sociale zekerheid omwille van de uitbreiding van de alternatieve financiering. Cruciaal hierbij zijn de veranderingen die optraden in 2004. In 2004 kwam immers de alternatieve financiering van de geneeskundige verzorging tot stand, waardoor de voorafnemingen voor de sociale zekerheid in dat jaar met 69,64% groeiden. Dit bracht een belangrijke verschuiving in de aandelen van de voorafnemingen volgens bestemming teweeg. In de hele periode 2000-2007 zijn de voorafnemingen voor de sociale zekerheid met maar liefst 196,60% gestegen in nominale termen, wat neerkomt op een geometrisch gemiddelde jaarlijkse stijging van 16,80%. Het aandeel van de voorafnemingen voor de sociale zekerheid in de totale voorafnemingen is hierdoor gestegen van 12,40% in 2000 tot 22,80% in 2007, ten koste van het aandeel van de voorafnemingen voor de gemeenschappen en de gewesten en voor de Europese Unie.

Tabel 3
De voorafnemingen volgens bestemming¹²

(in miljoenen euro)

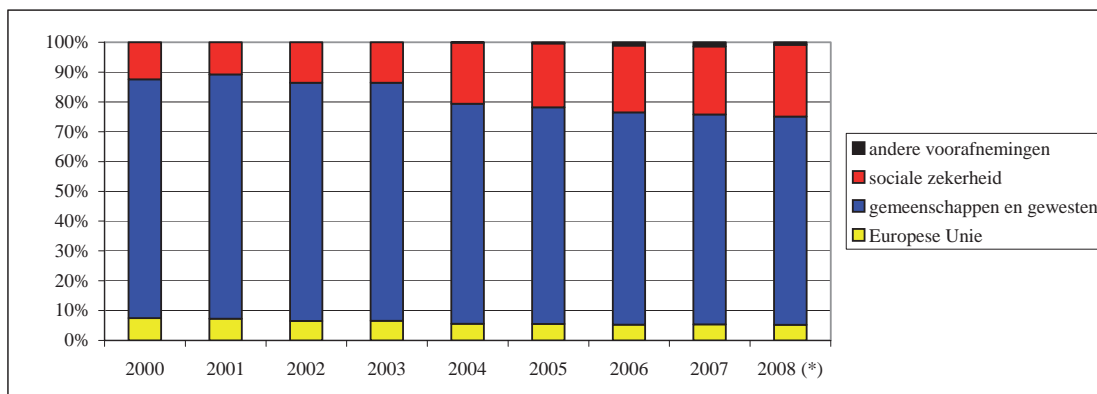
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008 (*)
Europese Unie	2.306,9	2.429,8	2.214,4	2.365,0	2.260,1	2.421,8	2.477,0	2.695,0	2.779,3
gemeenschappen en gewesten	24.904,5	27.234,5	27.201,0	28.642,4	29.745,6	32.052,1	33.426,1	35.270,3	37.250,3
gemeenschappen	13.284,4	14.275,4	15.078,6	15.674,8	16.112,7	17.117,6	17.779,9	18.544,5	19.603,8
gewesten	11.620,1	12.959,1	12.072,8	12.916,3	13.580,4	14.879,4	15.589,5	16.665,7	17.583,0
gemeenschapscommissies			24,8	25,7	26,3	27,5	28,3	30,0	31,7
gemeenten Brussels			24,8	25,7	26,3	27,5	28,3	30,0	31,7
Hoofdstedelijk Gewest									
sociale zekerheid	3.851,7	3.575,0	4.627,5	4.884,8	8.286,5	9.447,6	10.496,7	11.424,1	12.799,3
alternatieve financiering	3.851,7	3.575,0	4.573,4	4.694,4	8.095,8	9.371,5	10.404,3	11.336,4	12.711,5
Pensioenfondsen geïntegreerde politie			54,1	190,5	190,7	76,1	92,4	87,7	87,7
andere voorafnemingen	0,1	0,0	0,0	0,0	38,7	179,5	519,4	706,1	451,3
Veiligheidsfondsen politiezones					38,7	18,1	63,6	74,5	98,0
Stookoliefondsen						111,9	15,9	15,7	0,0
MMA-fondsen								3,7	15,0
CREG-fondsen						8,7	78,9	56,2	54,6
Rampenfondsen							26,7	11,9	11,9
effectivering						40,8	334,3	523,6	271,9
Selors	0,1					0,0		20,6	
totaal	31.063,2	33.239,4	34.042,9	35.892,3	40.331,1	44.101,0	46.919,2	50.095,4	53.280,1

(*) Initiële begroting 2008.

Bron: Eigen berekeningen op basis van gegevens van de AOIF, "Douane en Accijnzen", de AKRED en "De Maandelijksche Schatkisttoestand", FOD Financiën.

Grafiek 2
Het aandeel van de voorafnemingen volgens bestemming (a)¹³

(in %)

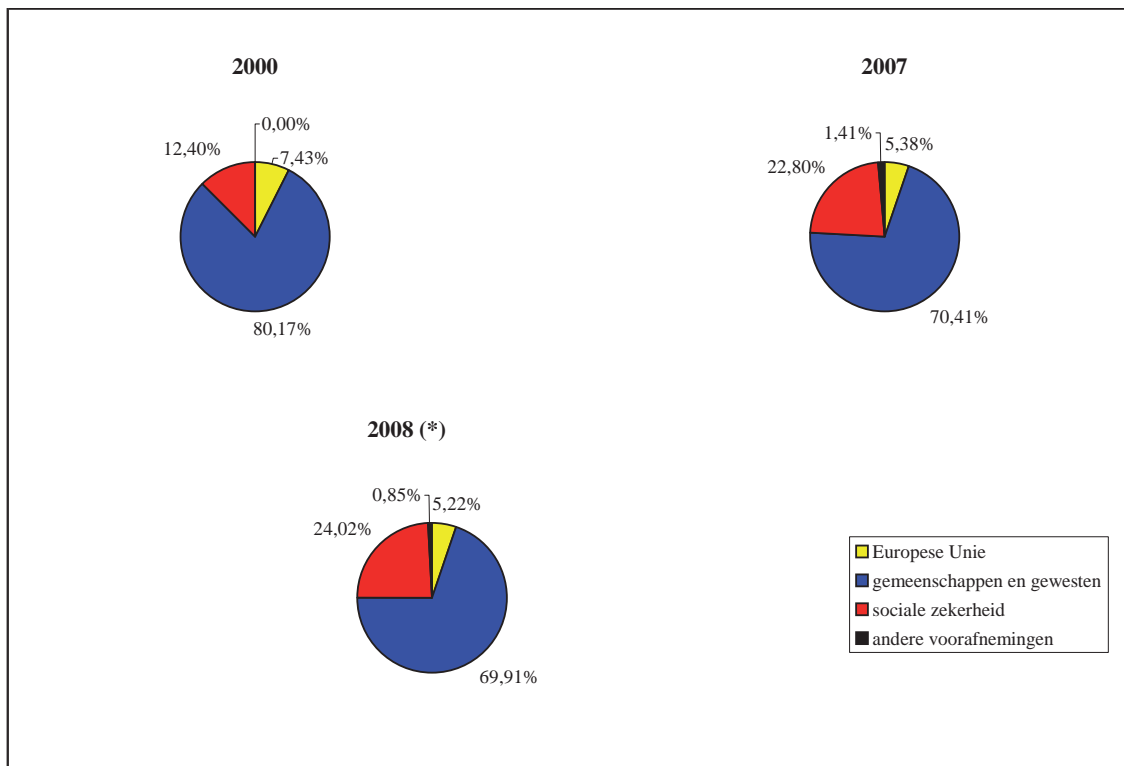
(*) Initiële begroting 2008.

Bron: Eigen weergave op basis van gegevens van de AOIF, "Douane en Accijnzen", de AKRED en "De Maandelijksche Schatkisttoestand", FOD Financiën.

12 De onroerende voorheffing die door het Vlaams Gewest zelf geïnd wordt, wordt hier buiten beschouwing gelaten.

13 De onroerende voorheffing die door het Vlaams Gewest zelf geïnd wordt, wordt hier buiten beschouwing gelaten.

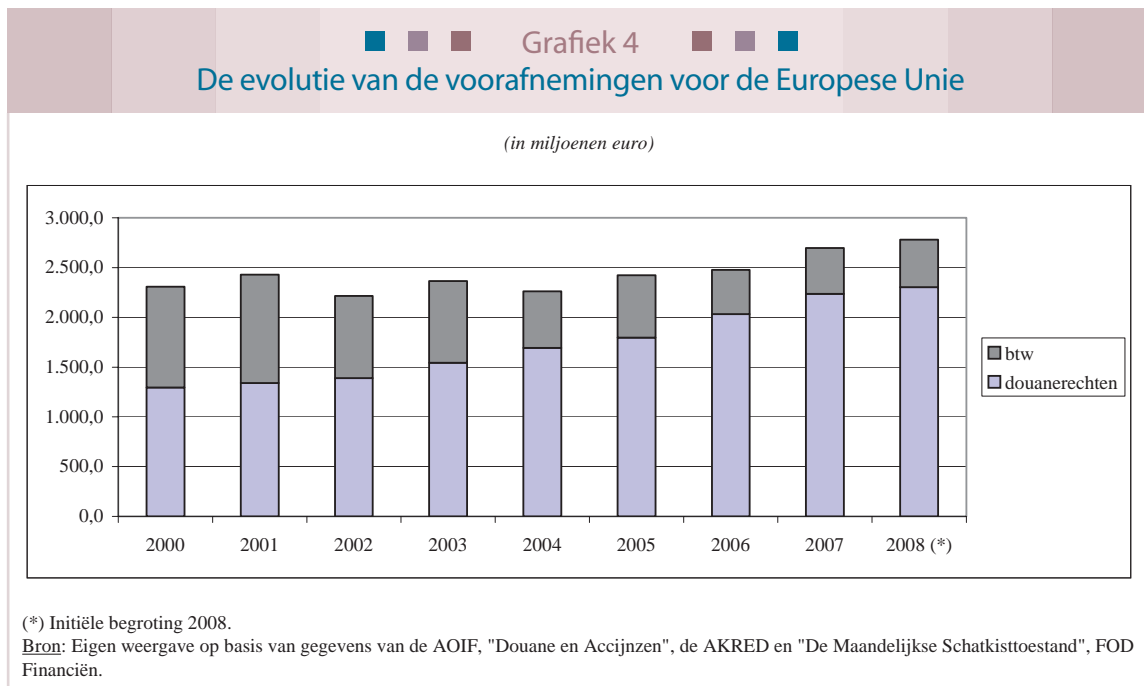
■ ■ ■ Grafiek 3 ■ ■ ■
 Het aandeel van de voorafnemingen volgens bestemming (b) ¹⁴

(*) Initiële begroting 2008.

Bron: Eigen weergave op basis van gegevens van de AOIF, "Douane en Accijnzen", de AKRED en "De Maandelijkse Schatkisttoestand", FOD Financiën.

De voorafnemingen voor de Europese Unie stegen in de periode 2000-2007 met 388,1 miljoen euro (gecumuleerd +16,82%, of gemiddeld¹⁵ +2,25% op jaarbasis), namelijk van 2.306,9 miljoen euro in 2000 tot 2.695,0 miljoen euro in 2007. Met deze gemiddelde jaarlijkse nominale groei van 2,25% groeiden de voorafnemingen voor de Europese Unie minder sterk dan de totale ontvangsten die geïnd worden door de federale overheid, die in dezelfde periode een gemiddelde jaarlijkse nominale groei van 3,48% lieten optekenen. De voorafnemingen voor de Europese Unie worden op 2.779,3 miljoen euro geraamd voor 2008 (+3,13% ten opzichte van de realisaties van 2007). Men kan dus stellen dat de voorafnemingen voor de Europese Unie niet verantwoordelijk zijn voor de geleidelijke uitholling van de rijksmiddelen in de door ons beschouwde periode. Het aandeel van de voorafnemingen voor de Europese Unie in het geheel van de voorafnemingen voor andere overheden is trouwens in de periode 2000-2007 teruggelopen van 7,43% tot 5,38% en wordt in de initiële begroting 2008 geraamd op 5,22% voor 2008. De evolutie van de voorafnemingen voor de Europese Unie is weerspiegeld in Grafiek 4. De gedetailleerde cijfers zijn opgenomen in Tabel 12 van bijlage 11.2.

De basiswetgeving voor de voorafnemingen voor de Europese Unie in de periode 2000-2008 bestaat uit het besluit van de Raad van 31 oktober 1994 betreffende het stelsel van eigen middelen van de Europese Gemeenschappen¹⁶, dat nog geldt tijdens de jaren 2000 en 2001, en uit het besluit van de Raad van 29 september 2000 betreffende het stelsel van eigen middelen van de Europese Gemeenschappen¹⁷, dat van toepassing is vanaf het jaar 2002.

15 Geometrisch gemiddelde.

16 Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen (P.B.) nr. L 293 van 12 november 1994.

17 P.B. nr. L 253 van 7 oktober 2000.

De Europese Unie wordt gefinancierd met de zogenaamde “eigen middelen”, bestaande uit de douanerechten (inclusief landbouw- en suikerheffingen), een gedeelte van de btw-opbrengst van de lidstaten en een bijdrage op basis van het bruto nationaal inkomen (bni)¹⁸. Enkel de douanerechten en het gedeelte van de btw-opbrengst worden voorafgenomen op de totale ontvangsten van de federale overheid. De bni-bijdrage is geen voorafneming op de totale ontvangsten, maar wordt ingeschreven in de algemene uitgavenbegroting van de federale overheid.

De douanerechten (inclusief de landbouw- en suikerheffingen) worden volledig afgestaan aan de Europese Unie, al mag de federale overheid hier wel het inningspercentage¹⁹ van behouden om de inningskosten te dekken. Ondanks de stijging van het inningspercentage zijn de netto overgedragen douanerechten en landbouw- en suikerheffingen toch toegenomen in de periode 2000-2007 van 1.295,4 miljoen euro tot 2.235,9 miljoen euro (gecumuleerd +72,60%, hetzij gemiddeld²⁰ +8,11% per jaar). Voor 2008 worden de af te stane douanerechten geraamd op 2.302,1 miljoen euro (+2,96% ten opzichte van 2007).

Het gedeelte van de btw-opbrengst dat België moet afstaan aan de Europese Unie, is in diezelfde periode 2000-2007 gedaald met meer dan de helft (-54,61%), namelijk van 1.011,5 miljoen euro in 2000 tot 459,1 miljoen euro in 2007. Het dieptepunt lag in 2006 op 445,8 miljoen euro. Het maximale afroepingspercentage op de btw-ontvangsten dat nog 1% bedroeg voor de begrotingsjaren 2000 en 2001, is eerst gezakt tot 0,75% voor de begrotingsjaren 2002 en 2003, en dan nog verder gedaald tot 0,50% vanaf het begrotingsjaar 2004. De Europese Unie wordt immers meer en meer gefinancierd door bijdragen op basis van het bni van de lidstaten. Bovendien wordt de bijdrage van België in de financiering van de Britse korting vanaf 2006 volledig aangerekend bij de bni-bijdrage.

Bij een evaluatie van de voorafnemingen voor de Europese Unie mag het belang van de stijgende bnp/bni-bijdrage niet uit het oog worden verloren. In 2000 bedroeg de bnp-bijdrage van België 1.121,1 miljoen euro, terwijl die in 2007 al 2.449,2 miljoen euro bedroeg (+118,47%). Voor 2008 wordt de bni-bijdrage van België aan de Europese Unie geraamd op 2.471,5 miljoen euro.

18 In het besluit van de Raad van 31 oktober 1994 betreffende het stelsel van eigen middelen van de Europese Gemeenschappen is deze laatste bijdrage nog een bijdrage op basis van het bruto nationaal product (bnp) van de lidstaten in plaats van op hun bruto nationaal inkomen (bni).

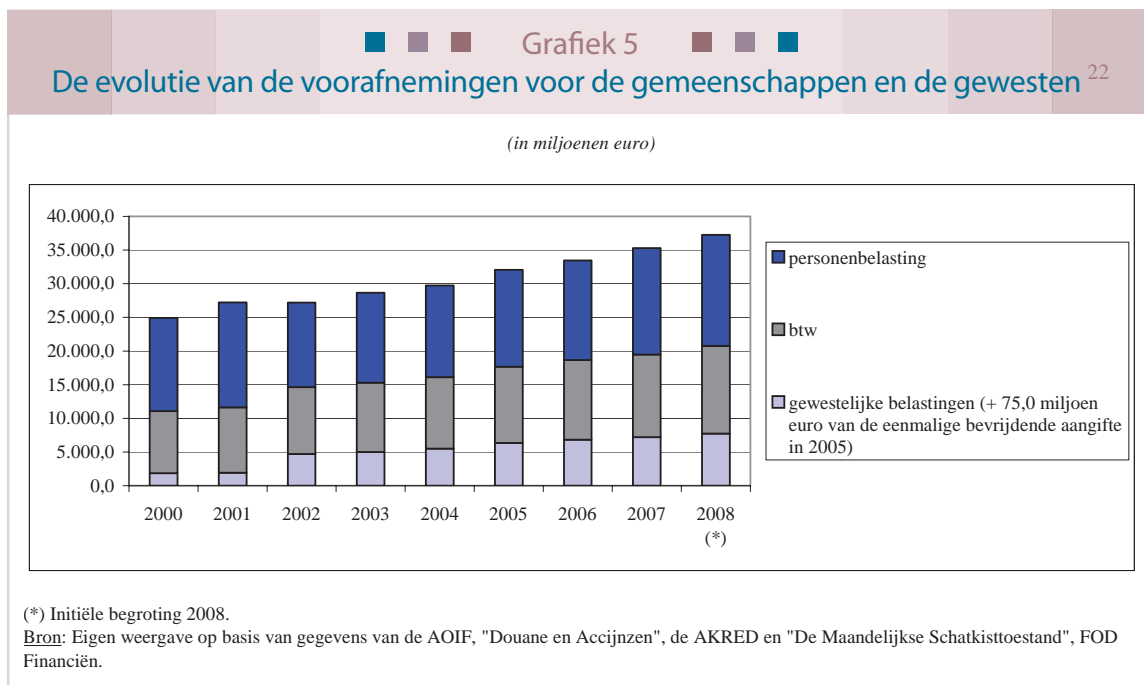
19 10% voor de te innen bedragen die vastgesteld zijn tot en met 31 december 2000 en 25% voor de te innen bedragen die na 31 december 2000 vastgesteld zijn.

20 Geometrisch gemiddelde.

De evolutie van de voorafnemingen voor de gemeenschappen en de gewesten

De voorafnemingen voor de gemeenschappen en de gewesten zijn de belangrijkste categorie van voorafnemingen. Ze stegen in de periode 2000-2007 met 10.365,8 miljoen euro (gecumuleerd +41,62%, zijnde gemiddeld²¹ +5,10% per jaar), namelijk van 24.904,5 miljoen euro in 2000 tot 35.270,3 miljoen euro in 2007. De begroting van 2008 raamt de voorafnemingen voor de gemeenschappen en de gewesten op 37.250,3 miljoen euro in 2008, wat neerkomt op een nominale toename van 5,61% ten opzichte van de gerealiseerde voorafnemingen voor de gemeenschappen en de gewesten in 2007. Grafiek 5 stelt de evolutie van de voorafnemingen voor de gemeenschappen en de gewesten grafisch voor. De achterliggende cijfers zijn terug te vinden in Tabel 13 van bijlage 11.2.

Ondanks hun stijging met 41,62% over de volledige periode 2000-2007, daalde het aandeel van de voorafnemingen voor de gemeenschappen en de gewesten in het geheel van de voorafnemingen voor andere overheden van 80,17% in 2000 tot 70,41% in 2007, en wordt hun aandeel geraamd op 69,91% in 2008. De voorafnemingen voor de gemeenschappen en de gewesten speelden in absolute cijfers de belangrijkste rol in de toenemende voorafnemingen voor andere overheden. De bijdrage tot die toenemende voorafnemingen voor andere overheden is vooral toe te schrijven aan het grote aandeel van de voorafnemingen voor de gemeenschappen en de gewesten in het geheel van de voorafnemingen voor andere overheden, eerder dan aan het stijgingspercentage van de voorafnemingen voor de gemeenschappen en de gewesten.

21 Geometrisch gemiddelde.

22 De onroerende voorheffing die door het Vlaams Gewest zelf geïnd wordt, wordt hier buiten beschouwing gelaten.

De voorafnemingen voor de gemeenschappen en de gewesten worden gevormd door het toegewezen gedeelte van de btw-ontvangsten (voor de Vlaamse en Franse Gemeenschap), het toegewezen gedeelte van de opbrengst van de personenbelasting (voor de gemeenschappen²³, de gewesten²⁴, de Vlaamse en Franse Gemeenschapscommissie en de gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest) en de gewestelijke belastingen (voor de gewesten) waarvan de federale overheid de dienst nog verzekert.

Binnen de periode 2000-2008 vormt het jaar 2002 een scharnierpunt voor de evolutie van de voorafnemingen voor de gemeenschappen en de gewesten omdat in 2002 het Lambermontakkoord²⁵ en de daaruit voortvloeiende bijzondere wet van 13 juli 2001²⁶, de financiering van de gemeenschappen en de gewesten grondig veranderde. Deze bijzondere wet wijzigde immers aanzienlijk de basiswetgeving voor de jaren 2000 en 2001, namelijk de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de gemeenschappen en de gewesten²⁷ (BFW), gewijzigd door de bijzondere wet van 16 juli 1993²⁸.

Oorspronkelijk bestond het toegewezen gedeelte van de btw-opbrengst voor de Vlaamse en Franse Gemeenschap enkel uit een gedeelte van de btw-opbrengst dat overeenstemde met de onderwijsbevoegdheden van de gemeenschappen, maar vanaf 2002 komen daar nog eens cumulatief supplementaire bedragen afkomstig van de btw bij ter herfinanciering van de gemeenschappen. De gewone regeling van het toegewezen gedeelte van de personenbelasting²⁹ voor de Vlaamse en Franse Gemeenschap werd niet gewijzigd in 2002. Vanaf dat jaar wordt echter aan de Vlaamse, Franse en Duitstalige Gemeenschap een dotatie ter compensatie van het kijk- en luistergeld toegekend die ook voorafgenomen wordt op de opbrengst van de personenbelasting, omdat het kijk- en luistergeld toen omgevormd werd van een gemeenschapsbelasting tot een gewestbelasting. Deze dotatie ter compensatie van het kijk- en luistergeld vormt echter geen meerkost voor de federale overheid, omdat deze afgetrokken wordt van de middelen die voor de gewesten bestemd zijn via de zogenaamde “negatieve term” (cf. infra).

Een andere wijziging die in 2002 van kracht werd, is de toekenning van bijzondere middelen afkomstig van de opbrengst van de personenbelasting aan de Franse en Vlaamse Gemeenschapscommissies.

23 Vlaamse, Franse en Duitstalige Gemeenschap.

24 Vlaams Gewest, Waals Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

25 16 oktober 2000.

26 Bijzondere wet van 13 juli 2001 tot herfinanciering van de gemeenschappen en uitbreiding van de fiscale bevoegdheden van de gewesten, Belgisch Staatsblad (BS) 3 augustus 2001.

27 BS 17 januari 1989.

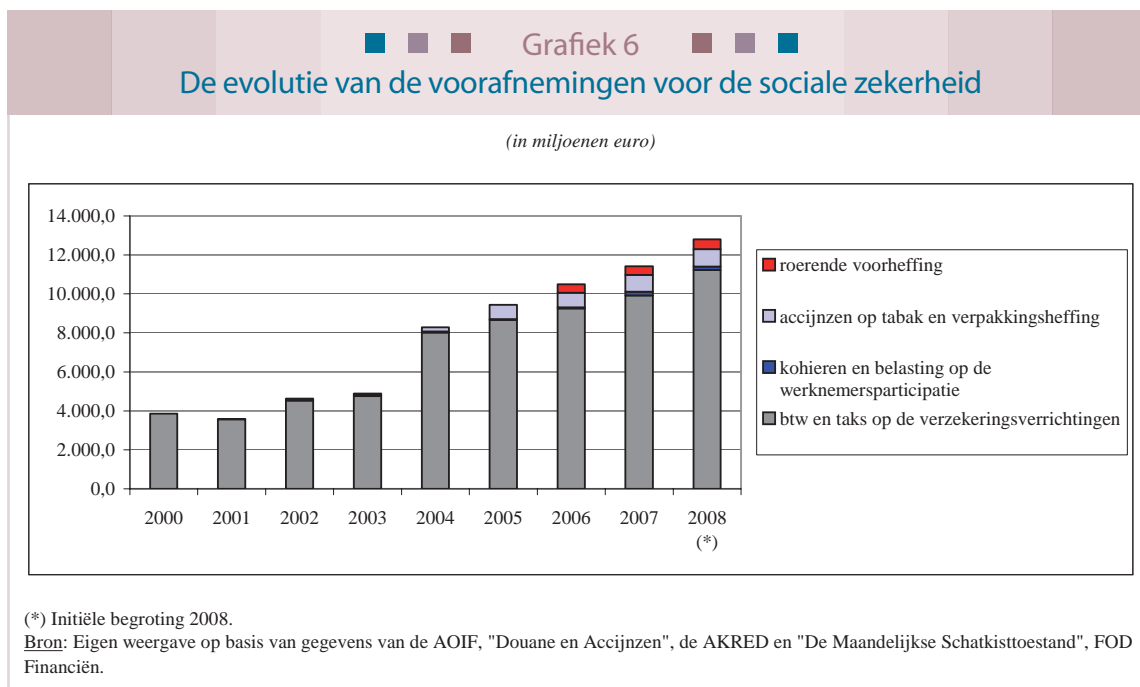
28 Bijzondere wet van 16 juli 1993 tot vervollediging van de federale staatsstructuur en tot aanvulling van de kieswetgeving met betrekking tot de gewesten en de gemeenschappen, BS 20 juli 1993.

29 Artikel 47, BFW.

De belangrijkste verandering vanaf 2002 is echter de uitbreiding en volledige regionalisering van de gewestelijke belastingen die opgesomd worden in artikel 3, BFW. Het is immers de overdracht van de gewestelijke belastingen die ook na 2002 nog de grootste nominale groei laat optekenen van alle voorafnemingen voor de gemeenschappen en de gewesten. De gewesten worden ook nog gefinancierd door een toegewezen gedeelte van de personenbelasting dat volgens artikel 34, BFW bestaat uit de middelen uit de gewone regeling, de zogenaamde “negatieve term” die het inkomstenverlies voor de federale overheid als gevolg van de uitbreiding van de gewestelijke belastingen moest compenseren, en de nationale solidariteitstussenkomst. De gewesten krijgen bovendien bijkomende middelen afkomstig van de personenbelasting omwille van de overheveling van bevoegdheden naar de gewesten door het Sint-Michielsakkoord (vanaf 1993) en het Lambermontakkoord (vanaf 2002). Vanaf 2002 worden eveneens bijzondere middelen afkomstig van de personenbelasting toegekend aan de gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Met een aandeel van 22,80% in 2007 zijn de voorafnemingen voor de sociale zekerheid de tweede grootste categorie van de overgedragen ontvangsten. Over de periode 2000-2007 zijn de voorafnemingen voor de sociale zekerheid gestegen met 7.572,4 miljoen euro (gecumuleerd +196,60%, hetzij gemiddeld³⁰ +16,80% op jaarbasis), met name van 3.851,7 miljoen euro in 2000 tot 11.424,1 miljoen euro in 2007. In 2008 zouden de voorafnemingen voor de sociale zekerheid volgens de initiële begrotingsraming 12.799,3 miljoen euro bedragen, wat een nominale groei van 12,04% inhoudt in vergelijking met de realisaties van 2007. De evolutie van de voorafnemingen voor de sociale zekerheid is weergegeven in Grafiek 6. De gedetailleerde cijfers zijn opgenomen in Tabel 14 van bijlage 11.2.

De voorafnemingen voor de sociale zekerheid zijn ongetwijfeld de snelst groeiende categorie van voorafnemingen, waardoor ook zij, naast de voorafnemingen voor de gemeenschappen en de gewesten, een belangrijke rol gespeeld hebben in de sterke toename van de voorafnemingen voor andere overheden. De bijdrage van de voorafnemingen voor de sociale zekerheid tot de toename van het geheel van de voorafnemingen voor alle andere overheden is dus vooral toe te schrijven aan het stijgingspercentage van 196,60% in de periode 2000-2007, en niet zozeer aan het aandeel van de voorafnemingen voor de sociale zekerheid in nominale termen in het geheel van de voorafnemingen voor andere overheden. Bij het begin van de beschouwde periode was het aandeel van de voorafnemingen voor de sociale zekerheid in het geheel van de voorafnemingen voor andere overheden immers nog relatief gering (12,40% in 2000).

Binnen de voorafnemingen voor de sociale zekerheid onderscheiden wij de voorafnemingen voor de alternatieve financiering van de sociale zekerheid en, sinds 2002, de voorafnemingen voor het Pensioenfonds van de geïntegreerde politie, die slechts een heel klein deel (0,77% in 2007) uitmaken van wat wij de voorafnemingen voor de sociale zekerheid noemen.

Vanaf 2001 vormt de programmawet van 2 januari 2001³¹ de wettelijke grondslag voor de alternatieve financiering van de sociale zekerheid. Voor het begrotingsjaar 2000 was dat nog de wet van 26 juli 1996³². De voorafnemingen voor de alternatieve financiering van de sociale zekerheid namen in de periode 2000-2007 heel sterk toe, namelijk met 194,32% (+7.484,7 miljoen euro). Een uitschieter vormde het jaar 2004 met een procentuele stijging van 72,46% (+3.401,4 miljoen euro) ten opzichte van 2003. In 2004 is de alternatieve financiering van de sociale zekerheid immers uitgebreid met een alternatieve financiering die specifiek bedoeld is voor de geneeskundige verzorging.

In 2000 bestond de alternatieve financiering nog enkel uit een voorafneming op de btw-ontvangsten. Vanaf 2001 werden de verschillende soorten aangeboorde middelen jaar na jaar uitgebreid. In 2007 werden de volgende middelen gedeeltelijk aangesproken voor de alternatieve financiering van de sociale zekerheid:

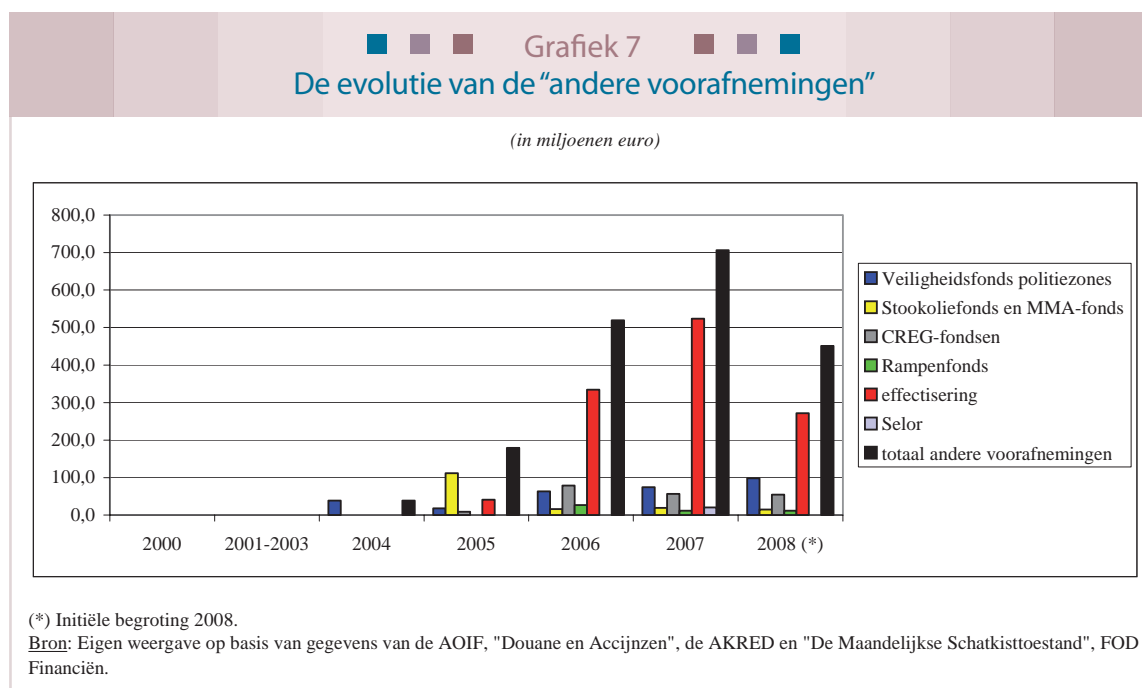
- de btw;
- de belasting op de aandelenopties (vanaf 2001);
- de accijnzen op tabaksproducten (vanaf 2003);
- de belasting op de werknemersparticipaties (vanaf 2004);
- de verpakkingshoefting (vanaf 2005);
- de roerende voorheffing (vanaf 2006);
- de taks op de verzekeringsverrichtingen (vanaf 2006);
- de personenbelasting, de vennootschapsbelasting en de belasting op de niet-rijksinwoners (gedeelte kohieren, vanaf 2007).

Niet alleen het aantal bronnen werd uitgebreid, ook de voorafnemingen op de btw stegen door allerlei in programmawetten opgenomen verhogingen. Voor het begrotingsjaar 2008 blijven de aangeboorde middelenbronnen dezelfde. Wel wordt terug een nominale toename van 13,27% voorzien van de voorafnemingen op de btw voor de alternatieve financiering van de sociale zekerheid tot 11.138,9 miljoen euro en zullen de voorafnemingen op de roerende voorheffing voor de sociale zekerheid nominaal stijgen met 12,64% tot 504,0 miljoen euro ten opzichte van de gerealiseerde voorafnemingen in 2007.

31 BS 3 januari 2001.

32 Wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels, BS 1 augustus 1996.

Onder de “andere voorafnemingen” vindt men zowel de voorafnemingen voor het Veiligheidsfonds van de politiezones, het Stookkoliefonds, het MMA-fonds, de CREG-fondsen, het Rampenfonds en Selor terug, als de voorafnemingen die gebeuren in het kader van de effectisering van de fiscale vorderingen inzake inkomstenbelastingen en btw. De evolutie van de “andere voorafnemingen” is afgebeeld in Grafiek 7 en de bijbehorende cijfers zijn terug te vinden in Tabel 15 van bijlage 11.2.

De categorie van de “andere voorafnemingen” is klein in vergelijking met de voorafnemingen voor de Europese Unie, de gemeenschappen en de gewesten en de sociale zekerheid, en, met uitzondering van de voorafnemingen voor Selor die achterstallen van vroeger betreffen, bestaan ze allemaal slechts sedert 2004 of later. Toch is de categorie “andere voorafnemingen” enorm gegroeid sinds 2004; in dat jaar bedroegen de “andere voorafnemingen” slechts 38,7 miljoen euro. In 2007 bedroegen de “andere voorafnemingen” al 706,1 miljoen euro. De voorafnemingen in het kader van de effectisering van de fiscale vorderingen - de belangrijkste subcategorie onder de “andere voorafnemingen” – vertegenwoordigden daarvan 523,6 miljoen euro of 74,15% in 2007. Doordat men in de begroting van 2008 verwacht dat de voorafnemingen in het kader van de effectisering van de fiscale vorderingen zullen dalen tot 271,9 miljoen euro, voorziet men ook dat het geheel aan “andere voorafnemingen” zal teruglopen in 2008, namelijk tot 451,3 miljoen euro.

Oorzaken van het toenemende belang van de voorafnemingen voor andere overheden ten opzichte van de totale door de federale overheid geïnde ontvangsten

Eén van de oorzaken waarom het aandeel van de voorafnemingen voor andere overheden in de totale ontvangsten van de federale overheid toeneemt, heeft te maken met de **relatief sterkere groei van de belastingontvangsten waarop de voorafnemingen voor andere overheden gebeuren** in vergelijking met de totale door de federale overheid geïnde ontvangsten in de periode 2000-2007. Zo zijn de douanerechten, die volledig afgestaan worden aan de Europese Unie, in de periode 2000-2007 nominaal gegroeid met 72,60%, terwijl de totale ontvangsten van de federale overheid in diezelfde periode een nominale groei van 27,03% lieten optekenen. Dit geldt ook voor de belasting op de inverkeerstelling (+58,87%), het eurovignet (+39,91%), de belasting op de spelen en weddenschappen (+40,04%), de onroerende voorheffing (+35,49%) en de successierechten (+65,67%), die volledig aan de gewesten worden overgedragen. De registratierechten, waarvan in 2007 nog slechts 2,31% tot de rijksmiddelen behoorde, vertoonden in de periode 2000-2007 zelfs een gecumuleerde nominale groei van 81,37%.

Een tweede oorzaak van het toenemende belang van de voorafnemingen voor andere overheden ten opzichte van de totale door de federale overheid geïnde ontvangsten heeft te maken met **in de wet ingebouwde beschermingsmechanismen voor de voorafnemingen voor andere overheden**. Dit speelt vooral een rol bij de voorafnemingen voor de gemeenschappen en de gewesten en bij de voorafnemingen voor de sociale zekerheid.

Het eerste deel van de btw-middelen, bestemd voor de onderwijsbevoegdheden, dat aan de Vlaamse en Franse Gemeenschap wordt toegekend, wordt ieder jaar geïndexeerd volgens de procentuele verandering van het gemiddelde indexcijfer van de consumptieprijzen en bovendien vermenigvuldigd met de “aanpassingsfactor” die de evolutie van het aantal inwoners jonger dan 18 jaar weerspiegelt. De aanpassingsfactor stemt overeen met het maximum van de in elke gemeenschap berekende denataliteitscorrectie³³. Doordat men de maximumwaarde van de denataliteitscorrecties als aanpassingsfactor hanteert, is de zwakste denataliteit of de sterkste nataliteit bepalend voor de voorafnemingen die op de btw-opbrengst gebeuren. De gemeenschap met de sterkste denataliteit of zwakste nataliteit profiteert aldus mee van de bevolkingsevolutie in de andere gemeenschap. Een toenemende nataliteit in één van de gemeenschappen leidt hierdoor ontegensprekelijk tot een groei van de voorafnemingen op de btw voor de gemeenschappen die hoger ligt dan de inflatie.

De middelen afkomstig van de personenbelasting die zowel toegekend worden aan de gemeenschappen, de gewesten, de Vlaamse en Franse Gemeenschapscommissie als de gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, worden niet alleen ieder jaar aangepast aan de procentuele verandering van het gemiddelde indexcijfer van de consumptieprijzen, maar bovendien gekoppeld aan de jaarlijkse reële groei van het bni. Meer nog, indien het rekenkundig gemiddelde van de jaarlijkse reële groei van het bnp (1993-1998), respectievelijk bni (1999-2004) in de periode 1993-2004 lager lag dan 2%, wat effectief het geval was, moest bij de berekening

³³ De denataliteitscorrectie geeft, naar rato van 80%, de evolutie weer in een gemeenschap van het aantal inwoners jonger dan 18 jaar, tussen de toestand op 30 juni van het jaar t-1 voorafgaand aan het begrotingsjaar t en de toestand op 30 juni van het referentiejaar 1988.

van de middelen afkomstig van de personenbelasting voor de gemeenschappen en de gewesten voor het jaar 2005 uitgegaan worden van een gemiddelde jaarlijkse reële groei van 2% voor de periode 1993-2004. Het tweede deel van de btw-middelen dat sinds 2002 dient ter herfinanciering van de gemeenschappen³⁴, wordt ten slotte gekoppeld aan de jaarlijkse procentuele verandering van het gemiddelde indexcijfer van de consumptieprijzen en aan 91% van de jaarlijkse reële groei van het bni.

Los van de gewone middelen afkomstig van de personenbelasting voor de gewesten wordt van de personenbelasting ook nog de “nationale solidariteitstussenkomst” voorafgenomen, die wordt toegekend aan het gewest of de gewesten waar de gemiddelde opbrengst van de personenbelasting per inwoner lager ligt dan die voor het hele Rijk. Het bedrag van die nationale solidariteitstussenkomst is afhankelijk van het aantal procentpunten dat de gemiddelde opbrengst van de personenbelasting in het relatief armere gewest onder het nationaal gemiddelde ligt, van het aantal inwoners in dat gewest en van de jaarlijkse procentuele verandering van het gemiddelde indexcijfer van de consumptieprijzen. Dit betekent dat een toename van de welvaartsverschillen tussen de drie gewesten en een toename van de bevolking in de relatief armere gewesten een stijging veroorzaken van de nationale solidariteitstussenkomst die voorafgenomen wordt op de personenbelasting, die hoger ligt dan de inflatie.

De programmawet van 2 januari 2001³⁵ bepaalt dat het basisbedrag afkomstig van de btw voor de alternatieve financiering van de sociale zekerheid gelijk is aan het maximum van de volgende twee bedragen: ofwel 23,514% van de netto-btw-ontvangsten, ofwel het wettelijk voorziene minimumbedrag dat jaarlijks aangepast wordt aan de procentuele verandering van het gemiddelde indexcijfer van de consumptieprijzen. Dit betekent dat het basisbedrag afkomstig van de btw voor de alternatieve financiering van de sociale zekerheid nooit lager zal zijn dan 23,514% van de netto-btw-ontvangsten, en bij tegenvallende netto-btw-ontvangsten zal het aandeel dat voor de alternatieve financiering van de sociale zekerheid bestemd is, zelfs hoger liggen. Hetzelfde beschermingsprincipe geldt ook bij de alternatieve financiering van de sociale zekerheid afkomstig van de roerende voorheffing (15% of jaarlijks te indexeren minimumbedrag) en bij de specifieke alternatieve financiering van de geneeskundige verzorging afkomstig van de accijnzen op tabaksproducten (32,5% of jaarlijks te indexeren minimumbedrag).

Een derde oorzaak van het toenemende aandeel van de voorafnemingen voor andere overheden in de totale ontvangsten van de federale overheid ligt in de **door de wet vastgelegde verhogingen en/of uitbreidingen van de voorafnemingen voor andere overheden**. Ook dit speelt vooral bij de voorafnemingen voor de gemeenschappen en de gewesten en bij de voorafnemingen voor de sociale zekerheid, maar ook bij de “andere voorafnemingen”.

Het Lambermontakkoord en de daaruit voortvloeiende bijzondere wet van 13 juli 2001³⁶ heeft belangrijke wijzigingen aangebracht aan de financiering van de gemeenschappen en de gewesten.

34 Inclusief onderwijs.

35 BS 3 januari 2001.

36 BS 3 augustus 2001.

Een belangrijke wijziging is de uitbreiding van de gewestelijke belastingen³⁷. Vooreerst werden een aantal belastingen die voorheen nog federaal waren, omgevormd tot gewestelijke belastingen. Echter, samen met de uitbreiding van de gewestelijke belastingen werd de zogenaamde “negatieve term” ingevoerd, die het inkomstenverlies van de federale overheid dat gepaard ging met de uitbreiding van de gewestelijke belastingen moest compenseren. De negatieve term wordt afgetrokken van het aan de gewesten toegewezen gedeelte van de personenbelasting om de budgettaire neutraliteit op dat vlak te bewaren. Daarnaast is het kijk- en luistergeld met ingang van het begrotingsjaar 2002 omgevormd van een gemeenschapsbelasting tot een gewestelijke belasting. Als gevolg hiervan ontvangen de drie gemeenschappen vanaf 2002 een dotatie ter compensatie van het kijk- en luistergeld dat afkomstig is van de personenbelasting, maar die verrekend wordt in de negatieve term van de gewesten en hierdoor ook budgettair neutraal is voor de federale overheid.

Naast de uitbreiding van de gewestelijke belastingen zijn er vanaf 2002 nog uitbreidingen van de voorafnemingen voor de gemeenschappen en de gewesten gebeurd die niet budgettair neutraal zijn voor de federale overheid. Ten eerste werden vanaf 2002 extra middelen afkomstig van de btw toegekend ter herfinanciering van de Vlaamse en Franse Gemeenschap. Deze extra middelen worden, onder de vorm van cumulatief supplementaire bedragen, tijdens de periode 2002-2011 geleidelijk aan opgedreven, waarna ze vanaf het begrotingsjaar 2012 op kruissnelheid komen. Ten tweede werden vanaf 2002 bijzondere middelen afkomstig van de opbrengst van de personenbelasting toegekend aan de Vlaamse Gemeenschapscommissie, de Franse Gemeenschapscommissie en de gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Ten slotte werden als gevolg van de overheveling van bevoegdheden³⁸ van de federale overheid aan de gewesten bijkomende middelen afkomstig van de personenbelasting aan de gewesten toegekend.

Sinds 2001 werd via verschillende programmawetten en koninklijke besluiten voorzien in een flinke uitbreiding van de alternatieve financiering van de sociale zekerheid. Enerzijds werden steeds meer bijkomende bedragen afkomstig van de btw, al dan niet jaarlijks te indexerende, voor specifieke doelen binnen de alternatieve financiering van de sociale zekerheid vastgelegd. Daarnaast werden zoals vermeld ook nieuwe belastingsoorten aangesproken als middelenbron voor de alternatieve financiering van de sociale zekerheid, namelijk de belasting op de aandelenopties (vanaf 2001), de accijnzen op tabaksproducten (vanaf 2003), de belasting op de werknemersparticipaties (vanaf 2004), de verpakkingshoeft (vanaf 2005), de roerende voorheffing (vanaf 2006), de taks op de verzekeringsverrichtingen (vanaf 2006) en de personenbelasting, de vennootschapsbelasting en de belasting op de niet-rijksinwoners (gedeelte kohieren, vanaf 2007).

Via de wet werden vanaf 2004 allerhande nieuwe, “andere” voorafnemingen ingevoerd. Het betreft voorafnemingen voor het Veiligheidsfonds van de politiezones (vanaf 2004), voor het Stookoliefonds (vanaf 2005), voor de CREG-fondsen (vanaf 2005), in het kader van de effectisering van de inkomstenbelastingen (vanaf 2005) en de btw (vanaf 2006), voor het Rampenfonds (vanaf 2006) en voor het MMA-fonds (vanaf 2007).

38 De bijkomende middelen hebben betrekking op de volgende bevoegdheden: landbouw en zeevisserij, wetenschappelijk onderzoek inzake landbouw, buitenlandse handel en de provincie- en gemeentewet.

Bij analyses van de openbare financiën in België wordt vaak een onderscheid gemaakt tussen Entiteit I en Entiteit II. Entiteit I omvat de federale overheid en de sociale zekerheid, terwijl Entiteit II het geheel is van de gemeenschappen en de gewesten en de lokale overheden. Omdat de begrippen Entiteit I en Entiteit II in de Belgische openbare financiën zo vaak gebruikt worden (onder meer door de Hoge Raad van Financiën), is het nuttig om een verdeling te geven van de totale ontvangsten die geïnd zijn door de federale overheid, over de twee entiteiten.

Onder de ontvangsten voor Entiteit I³⁹ afkomstig van de totale door de federale overheid geïnde ontvangsten vallen de rijksmiddelen en de voorafnemingen voor de sociale zekerheid (alternatieve financiering + Pensioenfonds geïntegreerde politie), voor het Stookoliefonds, voor het MMA-fonds, voor de CREG-fondsen, voor het Rampenfonds en voor Selor (cf. Tabel 3). De ontvangsten voor Entiteit II⁴⁰ afkomstig van de totale door de federale overheid geïnde ontvangsten bestaan uit de voorafnemingen voor de gemeenschappen en de gewesten en voor het Veiligheidsfonds van de politiezones.

■ ■ ■ Tabel 4 ■ ■ ■
De verdeling van de totale ontvangsten over Entiteit I en Entiteit II ⁴¹

(in miljoenen euro en in %)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008 (*)
Entiteit I	46.103,2	46.196,9	50.015,8	55.315,7	56.390,1	55.228,5	54.198,1	54.571,5	58.855,0
<i>aandeel</i>	62,88	60,90	62,97	64,08	63,76	61,53	59,89	58,59	59,30
<i>nominale groei 1 jaar</i>		0,20	8,27	10,60	1,94	-2,06	-1,87	0,69	7,85
Entiteit II	24.904,5	27.234,5	27.201,0	28.642,4	29.784,4	32.070,2	33.489,6	35.344,8	37.348,3
<i>aandeel</i>	33,97	35,90	34,24	33,18	33,68	35,73	37,01	37,95	37,63
<i>nominale groei 1 jaar</i>		9,36	-0,12	5,30	3,99	7,67	4,43	5,54	5,67
andere (EU + effectisering)	2.306,9	2.429,8	2.214,4	2.365,0	2.260,1	2.462,6	2.811,3	3.218,6	3.051,1
<i>aandeel</i>		3,20	2,79	2,74	2,56	2,74	3,11	3,46	3,07
<i>nominale groei 1 jaar</i>		5,33	-8,86	6,80	-4,43	8,96	14,16	14,48	-5,20
totaal	73.314,5	75.861,3	79.431,2	86.323,1	88.434,6	89.761,3	90.499,0	93.134,9	99.254,4
<i>aandeel</i>	96,85	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
<i>nominale groei 1 jaar</i>		3,47	4,71	8,68	2,45	1,50	0,82	2,91	6,57

(*) Initiële begroting 2008.

Bron: Eigen berekeningen op basis van gegevens van de AOIF, "Douane en Accijnzen", de AKRED en "De Maandelijkse Schatkisttoestand", FOD Financiën.

- 39 De middelen die via de algemene uitgavenbegroting bestemd zijn voor Entiteit II en voor de Europese Unie, behoren nog tot de rijksmiddelen en aldus tot de ontvangsten voor Entiteit I in onze voorstelling.
- 40 De middelen die via de algemene uitgavenbegroting bestemd zijn voor Entiteit II behoren nog tot de rijksmiddelen en aldus tot de ontvangsten voor Entiteit I in onze voorstelling.
- 41 De middelen die via de algemene uitgavenbegroting bestemd zijn voor Entiteit II en voor de Europese Unie, behoren nog tot de rijksmiddelen en aldus tot de ontvangsten voor Entiteit I in onze voorstelling.

Uit Tabel 4 valt af te leiden dat de forse groei van de voorafnemingen voor de sociale zekerheid niet in staat was om het afnemende belang van de rijksmiddelen te compenseren, waardoor het aandeel van Entiteit I in de totale ontvangsten afgenomen is van 62,88% in 2000 tot 58,59% in 2007. Tegelijkertijd nam het aandeel van Entiteit II in de totale ontvangsten toe van 33,97% in 2000 tot 37,95% in 2007. De jaren 2002, 2003 en 2004 wijken echter af van de algemene trend. In 2002, het eerste jaar na de Lambermonthervorming, zijn de voorafnemingen voor de gemeenschappen en de gewesten nominaal iets gedaald ten opzichte van 2001, waardoor het aandeel van Entiteit II in 2002 gedaald is tot 34,24%. De hoge niet-fiscale kapitaalontvangsten in 2003 (7.963,7 miljoen euro) en 2004 (4.962,8 miljoen euro) leidden tot hogere rijksmiddelen (cf. Tabel 7) en een relatief groter aandeel voor Entiteit I in deze twee jaren. Het aandeel van de ontvangsten die voor de EU en het effectiseringsvehikel bestemd zijn, blijft de hele periode schommelen rond 3%. De ramingen voor 2008 liggen in de lijn van de voorgaande jaren.

Onder de totale ontvangsten van de federale overheid verstaat men alle ontvangsten die door de federale overheid geïnd worden⁴², met uitzondering van de opcentiemen en andere ontvangsten⁴³ die voor rekening van de lokale besturen (provincies, gemeenten en agglomeraties) geïnd worden. De totale ontvangsten bestaan zowel uit de rijksmiddelen als uit de voorafnemingen voor andere overheden. Onder de voorafnemingen voor andere overheden onderscheiden wij achtereenvolgens:

- de overdrachten voor de Europese Unie;
- de overdrachten voor de gemeenschappen en de gewesten;
- de overdrachten voor de sociale zekerheid;
- de “andere overdrachten”, namelijk de middelen geïnd voor het Veiligheidsfonds van de politiezones, voor het Stookoliefonds, voor het MMA-fonds⁴⁴, voor de CREG-fondsen⁴⁵, voor het Rampenfonds en voor Selor en de overdrachten in het kader van de effectivering van de fiscale vorderingen inzake inkomstenbelastingen en btw.

Uit dit artikel kan men concluderen dat de voorafnemingen voor andere overheden in de periode 2000-2007 nominaal toegenomen zijn met 61,27% (gecumuleerde groei, of +19.032,3 miljoen euro) en dat deze toename vooral toe te schrijven is aan de groei van de voorafnemingen voor de gemeenschappen en de gewesten (+10.365,8 miljoen euro of +41,62%), die al vrij omvangrijk waren in 2000, en aan de forse groei van de voorafnemingen voor de sociale zekerheid (+7.572,4 miljoen euro of +196,60%), die in 2000 nog minder belangrijk waren. De groei van de voorafnemingen voor de Europese Unie (+388,1 miljoen euro of +16,82%) en van de “andere voorafnemingen” (+706,0 miljoen euro) hebben veel minder bijgedragen tot de toename van de voorafnemingen voor andere overheden in de periode 2000-2007. Wanneer een onderscheid gemaakt wordt tussen Entiteit I⁴⁶ en Entiteit II⁴⁷, dan zien we dat de ontvangsten die bestemd zijn voor Entiteit II (+10.440,3 miljoen euro of +41,92%) in de periode 2000-2007 sterker gegroeid zijn dan deze voor Entiteit I (+8.468,4 miljoen euro of +18,37%), ondanks de forse groei van de voorafnemingen voor de sociale zekerheid.

Deze trend zet zich door in de begrotingscijfers van 2008. Er wordt verwacht dat de voorafnemingen voor andere overheden in 2008 nominaal met 3.184,6 miljoen euro of 6,36% zullen

42 De ontvangst waarvan de inning door andere overheden gebeurt, zoals de onroerende voorheffing die door het Vlaams Gewest geïnd wordt, behoren niet tot de totale ontvangsten van de federale overheid.

43 Met name de provinciale en gemeentelijke opcentiemen op de onroerende voorheffing, de aanvullende gemeente- en agglomeratiebelastingen op de personenbelasting en de gemeentelijke opcentiemen op de verkeersbelasting behoren niet tot de totale ontvangsten van de federale overheid.

44 Milieuvriendelijke maatregelen betreffende de autovoertuigen (MMA).

45 Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG).

46 Federale overheid en sociale zekerheid.

47 Gemeenschappen en gewesten en lokale overheden.

groeien. Hiervan zouden de voorafnemingen voor de Europese Unie een groei van 84,3 miljoen euro (+3,13%) voor hun rekening nemen, de voorafnemingen voor de gemeenschappen en gewesten een groei van 1.980,0 miljoen euro (+5,61%) en de voorafnemingen voor de sociale zekerheid een groei van 1.375,2 miljoen euro (+12,04%). De “andere voorafnemingen” zouden daarentegen een daling kennen van 254,9 miljoen euro (36,09%). In tegenstelling tot de realisaties van de afgelopen jaren, voorziet de begroting voor 2008 wel een stevige groei (+2.934,9 miljoen euro of +6,82%) van de rijksmiddelen. Hiermee zouden deze relatief gezien zelfs sterker groeien dan de voorafnemingen voor andere overheden. Het gevolg hiervan is dat in 2008 Entiteit I (+7,85%) een grotere groei mag verwachten dan Entiteit II (+5,67%) op basis van de begrotingsramingen.

Enkele oorzaken van het toenemende belang van de voorafnemingen voor andere overheden ten opzichte van de totale ontvangsten die door de federale overheid geïnd worden, zijn:

- de relatief sterkere groei van de belastingontvangsten waarop de voorafnemingen voor andere overheden gebeuren in vergelijking met de totale door de federale overheid geïnde ontvangsten in de periode 2000-2007;
- de in de wet ingebouwde beschermingsmechanismen voor de voorafnemingen voor andere overheden;
- de door de wet vastgelegde verhogingen en/of uitbreidingen van de voorafnemingen voor andere overheden.

De belangrijkste cijfers zijn nog eens samengebracht in Tabel 5.

Tabel 5
Samenvattende tabel⁴⁸

(in miljoenen euro en in %)

	totale ontvangsten	rijksmiddelen	voorafnemingen	Europese Unie	gemeenschappen en gewesten	sociale zekerheid	andere voorafnemingen
2000	73.314,5	42.251,4	31.063,2	2.306,9	24.904,5	3.851,7	0,1
2001	75.861,3	42.621,9	33.239,4	2.429,8	27.234,5	3.575,0	
<i>nominale groei 1 jaar</i>	3,47	0,88	7,01	5,33	9,36	-7,18	
2002	79.431,2	45.388,3	34.042,9	2.214,4	27.201,0	4.627,5	
<i>nominale groei 1 jaar</i>	4,71	6,49	2,42	-8,86	-0,12	29,44	
2003	86.323,1	50.430,8	35.892,3	2.365,0	28.642,4	4.884,8	
<i>nominale groei 1 jaar</i>	8,68	11,11	5,43	6,80	5,30	5,56	
2004	88.434,6	48.103,6	40.331,1	2.260,1	29.745,6	8.286,5	38,7
<i>nominale groei 1 jaar</i>	2,45	-4,61	12,37	-4,43	3,85	69,64	
2005	89.761,3	45.660,3	44.101,0	2.421,8	32.052,1	9.447,6	179,5
<i>nominale groei 1 jaar</i>	1,50	-5,08	9,35	7,15	7,75	14,01	363,40
2006	90.499,0	43.579,8	46.919,2	2.477,0	33.426,1	10.496,7	519,4
<i>nominale groei 1 jaar</i>	0,82	-4,56	6,39	2,28	4,29	11,10	189,36
2007	93.134,9	43.039,4	50.095,4	2.695,0	35.270,3	11.424,1	706,1
<i>nominale groei 1 jaar</i>	2,91	-1,24	6,77	8,80	5,52	8,84	35,94
2008 (*)	99.254,4	45.974,3	53.280,1	2.779,3	37.250,3	12.799,3	451,3
<i>nominale groei 1 jaar (*)</i>	6,57	6,82	6,36	3,13	5,61	12,04	-36,09
evolutie 2000-2007	19.820,3	788,0	19.032,3	388,1	10.365,8	7.572,4	706,0
<i>nominale groei periode</i>	27,03	1,87	61,27	16,82	41,62	196,60	
<i>gemiddelde jaarlijkse</i>	3,48	0,26	7,07	2,25	5,10	16,80	
<i>nominale groei</i>							

(*) Initiële begroting 2008.

Bron: Eigen berekeningen op basis van gegevens van de AOIF, "Douane en Accijnzen", de AKRED en "De Maandelijkse Schatkisttoestand", FOD Financiën.

11.1 Lijst van de gebruikte afkortingen

AKRED:	Administratie van het Kadaster, de Registratie en de Domeinen
AOIF:	Administratie van de Ondernemings- en Inkomensfiscaliteit
BFW:	bijzondere financieringswet van 16 januari 1989, gewijzigd door de bijzondere wetten van 16 juli 1993 en 13 juli 2001
bni:	bruto nationaal inkomen
bnp:	bruto nationaal product
BS:	Belgisch Staatsblad
Btw:	belasting over de toegevoegde waarde
CREG:	Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas
FOD:	Federale Overheidsdienst
MMA:	Milieuvriendelijke maatregelen betreffende de autovoertuigen
P.B.:	Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen

11.2 Niet in de tekst opgenomen tabellen

■ ■ ■ Tabel 6 ■ ■ ■
De totale ontvangsten van de federale overheid

(in miljoenen euro)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008 (*)
Lopende ontvangsten	72.231,7	74.132,4	77.350,5	77.133,5	82.086,5	87.275,1	87.825,7	91.248,8	97.304,7
Fiscale	69.581,5	71.054,4	73.460,8	73.602,8	78.318,6	82.817,1	84.924,7	89.116,5	94.655,3
Directe belastingen	40.497,4	42.084,1	43.726,8	42.942,6	45.142,1	47.717,6	47.937,4	50.062,8	53.645,2
verkeersbelasting	1.049,5	1.060,1	1.109,4	1.136,4	1.130,1	1.221,4	1.245,3	1.260,0	1.350,1
belasting inverkeerstelling	208,8	267,7	252,4	247,5	266,9	279,5	319,7	331,7	358,3
eurovignet	82,3	99,2	111,0	81,1	96,7	128,2	107,2	115,2	123,8
accijnscompens.belasting	198,7	244,3	250,3	262,7	244,3	234,2	185,9	104,0	25,0
bel. spelen en weddenschappen	45,3	44,3	46,1	42,8	45,7	48,3	57,2	63,4	69,7
bel. aut. ontspanningstoestellen	70,6	49,2	53,8	44,8	46,2	49,5	41,8	55,7	62,4
onroerende voorheffing	32,7	34,7	48,1	43,8	40,9	41,2	43,4	44,2	46,5
roerende voorheffing	2.338,8	2.370,8	2.277,7	2.161,8	2.219,1	2.796,5	2.744,8	2.982,8	3.359,8
regularisaties diamantsector							49,7	0,4	
bel. werknemersparticipatie					16,9	30,1	30,8	31,8	36,7
voorafbetalingen	9.236,4	9.208,5	8.618,7	8.546,3	9.724,0	10.276,9	10.845,1	11.546,6	12.262,7
kohieren	-624,7	-525,3	119,7	-247,6	-262,6	-438,9	-1.943,5	-2.034,6	-1.965,3
bedrijfsvoorheffing	27.846,3	29.203,3	30.744,0	30.587,3	31.533,6	33.006,5	34.157,0	35.493,7	37.842,5
boeten en diversen	12,8	27,3	95,5	35,8	40,1	44,2	53,1	67,8	73,0
Douane en accijnzen	7.101,4	7.183,1	7.435,7	7.765,5	8.471,6	8.705,1	8.828,7	9.245,7	9.421,3
douanerechten	1.295,4	1.340,5	1.388,1	1.542,2	1.693,6	1.795,3	2.031,2	2.235,9	2.302,1
accijnzen	5.586,8	5.617,2	5.836,8	5.941,3	6.188,8	6.208,9	6.128,3	6.356,9	6.468,1
openingsbelasting	12,8	10,8	4,1	3,4	3,3	3,0	2,2	0,3	0,0
milieutaksen	1,9	1,7	1,3	0,8	0,7	0,3	0,3	0,8	0,8
verpakkingshoofheffing					203,8	343,9	294,7	295,9	293,9
milieuheffing								4,7	8,4
bijdrage op de energie	192,5	201,4	192,0	264,1	367,9	345,4	362,3	341,1	339,9
andere	12,0	11,5	13,5	13,6	13,4	8,3	9,7	10,2	8,1
Btw en registratie	21.982,6	21.787,3	22.298,3	22.894,8	24.705,0	26.394,4	28.158,6	29.808,0	31.588,7
btw, zegelrechten	19.477,6	19.176,6	19.650,7	20.042,6	21.486,1	22.524,4	23.915,2	25.318,3	26.754,0
<i>btw</i>	<i>18.102,9</i>	<i>17.942,5</i>	<i>18.463,0</i>	<i>18.755,6</i>	<i>20.181,7</i>	<i>21.336,5</i>	<i>22.543,6</i>	<i>23.765,4</i>	<i>25.187,9</i>
<i>zegelrechten e.d.</i>	<i>1.374,8</i>	<i>1.234,1</i>	<i>1.187,7</i>	<i>1.287,0</i>	<i>1.304,5</i>	<i>1.187,9</i>	<i>1.371,7</i>	<i>1.552,9</i>	<i>1.566,1</i>
registratierechten	2.026,6	2.090,4	2.117,9	2.265,6	2.559,5	3.125,8	3.456,7	3.675,6	3.961,9
diversen	478,4	520,2	529,7	586,6	659,4	744,1	786,7	814,1	872,9
Niet-fiscale	2.650,2	3.078,0	3.889,7	3.530,7	3.767,9	4.458,0	2.901,0	2.132,3	2.649,4
Financiën	860,1	1.265,9	1.739,7	1.233,1	1.386,1	1.790,4	1.964,1	1.335,2	1.783,4
andere departementen	1.790,2	1.812,0	2.150,0	2.297,6	2.381,8	2.667,6	936,9	797,1	866,1
Kapitaalontvangsten	1.082,8	1.728,9	2.080,7	9.189,6	6.348,2	2.486,1	2.673,3	1.886,0	1.949,7
Fiscale (successierechten)	1.012,8	1.072,2	1.096,3	1.225,9	1.385,4	1.454,6	1.584,1	1.677,8	1.804,9
Niet-fiscale	70,0	656,7	984,4	7.963,7	4.962,8	1.031,5	1.089,2	208,2	144,8
Totaal	73.314,5	75.861,3	79.431,2	86.323,1	88.434,6	89.761,3	90.499,0	93.134,9	99.254,4

(*) Initiële begroting 2008.

Bron: Eigen berekeningen op basis van gegevens van de AOIF, "Douane en Accijnzen", de AKRED en "De Maandelijkse Schatkisttoestand", FOD Financiën.

■ ■ ■ **Tabel 7** ■ ■ ■
De rijksmiddelen

(in miljoenen euro)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008 (*)
Lopende ontvangsten	42.181,4	41.965,2	44.403,9	42.467,1	43.140,8	44.628,8	42.490,6	42.831,2	45.829,5
<i>Fiscale</i>	<i>39.547,4</i>	<i>38.906,0</i>	<i>40.535,0</i>	<i>38.951,9</i>	<i>39.415,5</i>	<i>40.272,5</i>	<i>39.667,3</i>	<i>40.810,4</i>	<i>43.249,1</i>
Directe belastingen	26.519,0	26.320,5	29.461,3	27.932,3	29.819,6	31.372,6	30.644,9	31.582,0	34.289,2
verkeersbelasting	1.049,5	1.060,1							
belasting inverkeerstelling	208,8	267,7							
eurovignet	82,3	99,2							
accijnscompens.belasting	198,7	244,3	250,3	262,7	244,3	234,2	185,9	104,0	25,0
bel. spelen en weddenschappen									
bel. aut. ontspanningstoestellen									
onroerende voorheffing	2.338,8	2.370,8	2.277,7	2.161,8	2.219,1	2.796,5	2.314,3	2.535,0	2.855,7
regularisaties diamantsector							49,7	0,4	
bel. werknemersparticipatie					8,4	15,0	15,3	15,9	20,3
voorafbetalingen	9.236,4	9.208,5	8.618,7	8.546,3	9.724,0	10.276,9	10.845,1	11.546,6	12.262,7
kohieren	-624,7	-534,3	26,0	-315,5	-318,4	-506,7	-2.188,9	-2.344,7	-2.257,5
bedrijfsvoorheffing	14.016,4	13.577,0	18.194,6	17.243,1	17.910,4	18.528,3	19.387,4	19.674,2	21.328,2
boeten en diversen	12,8	27,3	94,1	34,0	31,9	28,4	36,0	50,5	54,7
Douane en accijnzen	5.793,2	5.831,8	6.043,6	6.157,4	6.566,5	6.164,9	5.996,1	6.094,5	6.182,9
douanerechten									
accijnzen	5.586,8	5.617,2	5.836,8	5.878,8	5.980,7	5.597,0	5.459,1	5.571,9	5.661,8
openingsbelasting									
milieutaksen	1,9	1,7	1,3	0,8	0,7	0,3	0,3	0,8	0,8
verpakkingsheffing					203,8	213,9	164,7	165,9	163,9
milieuheffing								4,7	8,4
bijdrage op de energie	192,5	201,4	192,0	264,1	367,9	345,4	362,3	341,1	339,9
andere	12,0	11,5	13,5	13,6	13,4	8,3	9,7	10,2	8,1
Btw en registratie	7.235,2	6.753,7	5.030,1	4.862,3	3.029,4	2.735,0	3.026,4	3.134,0	2.777,0
btw, zegelrechten	5.410,7	4.849,6	4.352,1	4.170,9	2.297,8	1.886,5	2.241,1	2.352,0	1.940,1
<i>btw</i>	<i>4.036,1</i>	<i>3.615,4</i>	<i>3.164,5</i>	<i>2.883,9</i>	<i>993,3</i>	<i>698,6</i>	<i>897,6</i>	<i>833,7</i>	<i>388,4</i>
<i>zegelrechten e.d.</i>	<i>1.374,6</i>	<i>1.234,1</i>	<i>1.187,7</i>	<i>1.287,0</i>	<i>1.304,5</i>	<i>1.187,9</i>	<i>1.343,5</i>	<i>1.518,4</i>	<i>1.551,7</i>
registratierechten	1.346,1	1.383,9	162,4	117,9	122,3	133,5	83,2	85,0	86,9
diversen	478,4	520,2	515,6	573,4	609,2	714,9	702,1	696,9	750,0
Niet-fiscale	2.633,9	3.059,2	3.868,9	3.515,2	3.725,3	4.356,3	2.823,3	2.020,8	2.580,4
Financiën	843,8	1.247,2	1.718,9	1.217,6	1.343,5	1.688,7	1.886,4	1.223,7	1.714,4
andere departementen	1.790,2	1.812,0	2.150,0	2.297,6	2.381,8	2.667,6	936,9	797,1	866,1
Kapitaalontvangsten	70,0	656,7	984,4	7.963,7	4.962,8	1.031,5	1.089,2	208,2	144,8
<i>Fiscale (successierechten)</i>									
<i>Niet-fiscale</i>	<i>70,0</i>	<i>656,7</i>	<i>984,4</i>	<i>7.963,7</i>	<i>4.962,8</i>	<i>1.031,5</i>	<i>1.089,2</i>	<i>208,2</i>	<i>144,8</i>
Totaal	42.251,4	42.621,9	45.388,3	50.430,8	48.103,6	45.660,3	43.579,8	43.039,4	45.974,3

(*) Initiële begroting 2008.

Bron: Eigen berekeningen op basis van gegevens van de AOIF, "Douane en Accijnzen", de AKRED en "De Maandelijke Schatkistoestand", FOD Financiën.

Tabel 8

Het aandeel van de rijksmiddelen in de totale ontvangsten van de federale overheid

(in %)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008 (*)
Lopende ontvangsten	58,40	56,61	57,41	55,06	52,56	51,14	48,38	46,94	47,10
<i>Fiscale</i>	56,84	54,76	55,18	52,92	50,33	48,63	46,71	45,79	45,69
Directe belastingen	65,48	62,54	67,38	65,05	66,06	65,75	63,93	63,08	63,92
verkeersbelasting	100,00	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
belasting inverkeerstelling	100,00	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
eurovignet	100,00	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
accijnscompens.belasting	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
bel. spelen en weddenschappen	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
bel. aut. ontspanningstoestellen	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
onroerende voorheffing	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
roerende voorheffing	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	84,32	84,99	85,00
regularisaties diamantsector							100,00	100,00	
bel. werknemersparticipatie					49,71	49,95	49,85	49,90	55,38
voorafbetalingen	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
kohieren	100,00	101,72	21,68	127,43	121,24	115,46	112,63	115,24	114,87
bedrijfsvoorheffing	50,33	46,49	59,18	56,37	56,80	56,14	56,76	55,43	56,36
boeten en diversen	100,00	100,00	98,58	95,02	79,48	64,24	67,85	74,56	74,92
Douane en accijnzen	81,58	81,19	81,28	79,29	77,51	70,82	67,92	65,92	65,63
douanerechten	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
accijnzen	100,00	100,00	100,00	98,95	96,64	90,15	89,08	87,65	87,53
openingsbelasting	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
milieutaksen	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
verpakkingsheffing					100,00	62,20	55,88	56,06	55,76
milieuheffing								100,00	100,00
bijdrage op de energie	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
andere	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Btw en registratie	32,91	31,00	22,56	21,24	12,26	10,36	10,75	10,51	8,79
btw, zegelrechten	27,78	25,29	22,15	20,81	10,69	8,38	9,37	9,29	7,25
<i>btw</i>	22,30	20,15	17,14	15,38	4,92	3,27	3,98	3,51	1,54
<i>zegelrechten e.d.</i>	99,99	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	97,94	97,77	99,08
registratierechten	66,42	66,20	7,67	5,21	4,78	4,27	2,41	2,31	2,19
diversen	100,00	100,00	97,34	97,75	92,40	96,07	89,25	85,60	85,92
Niet-fiscale	99,38	99,39	99,47	99,56	98,87	97,72	97,32	94,77	97,40
Financiën	98,10	98,52	98,80	98,74	96,93	94,32	96,04	91,65	96,13
andere departementen	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Kapitaalontvangsten	6,47	37,98	47,31	86,66	78,18	41,49	40,74	11,04	7,43
<i>Fiscale (successierechten)</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
<i>Niet-fiscale</i>	<i>100,00</i>	<i>100,00</i>	<i>100,00</i>	<i>100,00</i>	<i>100,00</i>	<i>100,00</i>	<i>100,00</i>	<i>100,00</i>	<i>100,00</i>
Totaal	57,63	56,18	57,14	58,42	54,39	50,87	48,16	46,21	46,32

(*) Initiële begroting 2008.

Bron: Eigen berekeningen op basis van gegevens van de AOIF, "Douane en Accijnzen", de AKRED en "De Maandelijkse Schatkisttoestand", FOD Financiën.

■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Tabel 9
De voorafnemingen voor andere overheden

(in miljoenen euro)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008 (*)
Lopende ontvangsten	30.050,4	32.167,2	32.946,6	34.666,4	38.945,7	42.646,3	45.335,1	48.417,6	51.475,2
<i>Fiscale</i>	<i>30.034,1</i>	<i>32.148,4</i>	<i>32.925,8</i>	<i>34.650,9</i>	<i>38.903,1</i>	<i>42.544,6</i>	<i>45.257,4</i>	<i>48.306,1</i>	<i>51.406,2</i>
Directe belastingen	13.978,4	15.763,6	14.265,5	15.010,3	15.322,4	16.345,0	17.292,6	18.480,8	19.356,0
verkeersbelasting			1.109,4	1.136,4	1.130,1	1.221,4	1.245,3	1.260,0	1.350,1
belasting inverkeerstelling			252,4	247,5	266,9	279,5	319,7	331,7	358,3
eurovignet			111,0	81,1	96,7	128,2	107,2	115,2	123,8
accijnscompens.belasting									
bel. spelen en weddenschappen	45,3	44,3	46,1	42,8	45,7	48,3	57,2	63,4	69,7
bel. aut. ontspanningstoestellen	70,6	49,2	53,8	44,8	46,2	49,5	41,8	55,7	62,4
onroerende voorheffing	32,7	34,7	48,1	43,8	40,9	41,2	43,4	44,2	46,5
roerende voorheffing							430,4	447,7	504,0
regularisaties diamantsector									
bel. werknemersparticipatie					8,5	15,1	15,4	15,9	16,4
voorafbetalingen									
kohieren		9,0	93,8	67,9	55,8	67,8	245,5	310,1	292,2
bedrijfsvoorheffing	13.830,0	15.626,3	12.549,5	13.344,2	13.623,2	14.478,2	14.769,6	15.819,6	16.514,3
boeten en diversen			1,4	1,8	8,2	15,8	17,1	17,2	18,3
Douane en accijnzen	1.308,2	1.351,3	1.392,2	1.608,1	1.905,1	2.540,2	2.832,6	3.151,2	3.238,4
douanerechten	1.295,4	1.340,5	1.388,1	1.542,2	1.693,6	1.795,3	2.031,2	2.235,9	2.302,1
accijnzen				62,5	208,2	611,9	669,2	785,0	806,3
openingsbelasting	12,8	10,8	4,1	3,4	3,3	3,0	2,2	0,3	0,0
milieutaksen	0,0	0,0							
verpakkingshoefing						130,0	130,0	130,0	130,0
milieuhoeffing									
bijdrage op de energie									
andere									
Btw en registratie	14.747,4	15.033,6	17.268,1	18.032,5	21.675,6	23.659,4	25.132,2	26.674,1	28.811,8
btw, zegelrechten	14.066,9	14.327,1	15.298,5	15.871,7	19.188,3	20.637,9	21.674,1	22.966,3	24.813,9
<i>btw</i>	<i>14.066,8</i>	<i>14.327,1</i>	<i>15.298,5</i>	<i>15.871,7</i>	<i>19.188,3</i>	<i>20.637,9</i>	<i>21.645,9</i>	<i>22.931,7</i>	<i>24.799,5</i>
<i>zegelrechten e.d.</i>	<i>0,1</i>					<i>0,0</i>	<i>28,2</i>	<i>34,6</i>	<i>14,4</i>
registratierechten	680,5	706,5	1.955,5	2.147,6	2.437,1	2.992,3	3.373,5	3.590,6	3.875,0
diversen			14,1	13,2	50,1	29,2	84,5	117,2	122,9
Niet-fiscale	16,3	18,8	20,8	15,5	42,6	101,7	77,7	111,5	69,0
Financiën	16,3	18,8	20,8	15,5	42,6	101,7	77,7	111,5	69,0
andere departementen									
Kapitaalontvangsten	1.012,8	1.072,2	1.096,3	1.225,9	1.385,4	1.454,6	1.584,1	1.677,8	1.804,9
<i>Fiscale (successierechten)</i>	<i>1.012,8</i>	<i>1.072,2</i>	<i>1.096,3</i>	<i>1.225,9</i>	<i>1.385,4</i>	<i>1.454,6</i>	<i>1.584,1</i>	<i>1.677,8</i>	<i>1.804,9</i>
<i>Niet-fiscale</i>									
Totaal	31.063,2	33.239,4	34.042,9	35.892,3	40.331,1	44.101,0	46.919,2	50.095,4	53.280,1

(*) Initiële begroting 2008.

Bron: Eigen berekeningen op basis van gegevens van de AOIF, "Douane en Accijnzen", de AKRED en "De Maandelijke Schatkistoestand", FOD Financiën.

■ ■ ■ **Tabel 10** ■ ■ ■
Het aandeel van de voorafnemingen volgens bestemming

(in %)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008 (*)
Europese Unie	7,43	7,31	6,50	6,59	5,60	5,49	5,28	5,38	5,22
gemeenschappen en gewesten	80,17	81,93	79,90	79,80	73,75	72,68	71,24	70,41	69,91
gemeenschappen	42,77	42,95	44,29	43,67	39,95	38,81	37,89	37,02	36,79
gewesten	37,41	38,99	35,46	35,99	33,67	33,74	33,23	33,27	33,00
gemeenschapscommissies			0,07	0,07	0,07	0,06	0,06	0,06	0,06
gemeenten Brussels			0,07	0,07	0,07	0,06	0,06	0,06	0,06
Hoofdstedelijk Gewest									
sociale zekerheid	12,40	10,76	13,59	13,61	20,55	21,42	22,37	22,80	24,02
alternatieve financiering	12,40	10,76	13,43	13,08	20,07	21,25	22,17	22,63	23,86
Pensioenfonds geïntegreerde politie			0,16	0,53	0,47	0,17	0,20	0,18	0,16
andere voorafnemingen	0,00				0,10	0,41	1,11	1,41	0,85
Veiligheidsfonds politiezones					0,10	0,04	0,14	0,15	0,18
Stookoliefonds						0,25	0,03	0,03	0,00
MMA-fonds								0,01	0,03
CREG-fondsen						0,02	0,17	0,11	0,10
Rampenfonds							0,06	0,02	0,02
effectisering						0,09	0,71	1,05	0,51
Selor	0,00					0,00		0,04	
totaal	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

(*) Initiële begroting 2008.

Bron: Eigen berekeningen op basis van gegevens van de AOIF, "Douane en Accijnzen", de AKRED en "De Maandelijke Schatkistoestand", FOD Financiën.

■ ■ ■ **Tabel 11** ■ ■ ■
De jaarlijkse nominale groei van de voorafnemingen volgens bestemming

(in %)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008 (*)
Europese Unie	5,33	-8,86	6,80	-4,43	7,15	2,28	8,80	3,13
gemeenschappen en gewesten	9,36	-0,12	5,30	3,85	7,75	4,29	5,52	5,61
gemeenschappen	7,46	5,63	3,95	2,79	6,24	3,87	4,30	5,71
gewesten	11,52	-6,84	6,99	5,14	9,56	4,77	6,90	5,50
gemeenschapscommissies			3,63	2,21	4,86	2,78	6,07	5,76
gemeenten Brussels			3,63	2,21	4,86	2,78	6,07	5,76
Hoofdstedelijk Gewest								
sociale zekerheid	-7,18	29,44	5,56	69,64	14,01	11,10	8,84	12,04
alternatieve financiering	-7,18	27,93	2,65	72,46	15,76	11,02	8,96	12,13
Pensioenfonds geïntegreerde politie			252,24	0,12	-60,10	21,42	-5,05	0,00
andere voorafnemingen	-100,00				363,40	189,36	35,94	-36,09
Veiligheidsfonds politiezones					-53,15	250,17	17,22	31,55
Stookoliefonds						-85,76	-1,47	-100,00
MMA-fonds								307,54
CREG-fondsen						811,27	-28,83	-2,91
Rampenfonds							-55,58	0,00
effectisering						719,60	56,61	-48,08
Selor	-100,00					-100,00		-100,00
totaal	7,01	2,42	5,43	12,37	9,35	6,39	6,77	6,36

(*) Initiële begroting 2008.

Bron: Eigen berekeningen op basis van gegevens van de AOIF, "Douane en Accijnzen", de AKRED en "De Maandelijke Schatkistoestand", FOD Financiën.

■ ■ ■ Tabel 12 ■ ■ ■
De voorafnemingen voor de Europese Unie

(in miljoenen euro)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008 (*)
douanerechten	1.295,4	1.340,5	1.388,1	1.542,2	1.693,6	1.795,3	2.031,2	2.235,9	2.302,1
btw	1.011,5	1.089,4	826,3	822,8	566,5	626,5	445,8	459,1	477,1
totaal	2.306,9	2.429,8	2.214,4	2.365,0	2.260,1	2.421,8	2.477,0	2.695,0	2.779,3

(*) Initiële begroting 2008.

Bron: Eigen berekeningen op basis van gegevens van de AOIF, "Douane en Accijnzen", de AKRED en "De Maandelijkse Schatkisttoestand", FOD Financiën.

■ ■ ■ Tabel 13 ■ ■ ■
De voorafnemingen voor de gemeenschappen en de gewesten

(in miljoenen euro)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008 (*)
gewestelijke belastingen	1.870,9	1.936,5	4.713,0	5.003,8	5.514,6	6.265,1	6.826,0	7.190,7	7.743,4
- <i>gewesten</i>	1.870,9	1.936,5	4.713,0	5.003,8	5.514,6	6.265,1	6.826,0	7.190,7	7.743,4
btw	9.203,7	9.671,7	9.938,5	10.294,4	10.607,8	11.345,6	11.847,4	12.288,9	13.014,4
- <i>gemeenschappen</i>	9.203,7	9.671,7	9.938,5	10.294,4	10.607,8	11.345,6	11.847,4	12.288,9	13.014,4
bedrijfsvoorheffing (PB)	13.830,0	15.626,3	12.549,5	13.344,2	13.623,2	14.366,3	14.752,7	15.790,7	16.492,5
- <i>gemeenschappen</i>	4.080,8	4.603,7	5.140,1	5.380,4	5.504,9	5.772,0	5.932,5	6.255,6	6.589,4
- <i>gemeenschapscommissies</i>			24,8	25,7	26,3	27,5	28,3	30,0	31,7
- <i>gewesten</i>	9.749,2	11.022,6	7.359,7	7.912,5	8.065,8	8.539,2	8.763,6	9.475,1	9.839,6
- <i>gemeenten Brussels Hoofdstedelijk Gewest</i>			24,8	25,7	26,3	27,5	28,3	30,0	31,7
eenmalige bevrijdende aangifte						75,0			
- <i>gewesten</i>						75,0			
totaal	24.904,5	27.234,5	27.201,0	28.642,4	29.745,6	32.052,1	33.426,1	35.270,3	37.250,3

(*) Initiële begroting 2008.

Bron: Eigen berekeningen op basis van gegevens van de AOIF, "Douane en Accijnzen", de AKRED en "De Maandelijkse Schatkisttoestand", FOD Financiën.

■ ■ ■ Tabel 14 ■ ■ ■
De voorafnemingen voor de sociale zekerheid

(in miljoenen euro)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008 (*)
btw	3.851,7	3.566,0	4.533,7	4.754,4	8.014,0	8.657,1	9.257,7	9.921,7	11.226,6
- <i>alternatieve financiering sociale zekerheid</i>	3.851,7	3.566,0	4.479,6	4.564,0	7.823,3	8.581,0	9.165,3	9.834,0	11.138,9
- <i>Pensioenfonds geïntegreerde politie</i>			54,1	190,5	190,7	76,1	92,4	87,7	87,7
kohieren	0,0	9,0	93,8	67,9	55,8	33,6	37,4	166,6	156,5
- <i>aandelenopties</i>		9,0	93,8	67,9	55,8	33,6	37,4	38,8	40,5
- <i>natuurlijke personen (andere)</i>								76,6	69,6
- <i>vennootschappen</i>								51,1	46,4
- <i>niet-inwoners</i>								0,1	0,1
accijnzen tabak				62,5	208,2	611,9	624,2	740,4	763,3
bel. werknemersparticipatie					8,5	15,1	15,4	15,9	16,4
verpakkingsheffing						130,0	130,0	130,0	130,0
roerende voorheffing							430,4	447,4	504,0
taks verzekeringsverrichtingen							1,5	2,1	2,5
totaal	3.851,7	3.575,0	4.627,5	4.884,8	8.286,5	9.447,6	10.496,7	11.424,1	12.799,3

(*) Initiële begroting 2008.

Bron: Eigen berekeningen op basis van gegevens van de AOIF, "Douane en Accijnzen", de AKRED en "De Maandelijkse Schatkisttoestand", FOD Financiën.

Tabel 15
De "andere voorafnemingen"

(in miljoenen euro)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008 (*)
Veiligheidsfonds politiezones					38,7	18,1	63,6	74,5	98,0
- boeten veroordelingen					38,7	18,1	63,6	74,5	98,0
Stookoliefonds						111,9	15,9	15,7	0,0
- bedrijfsvoorheffing						111,9	15,9	15,7	0,0
MMA-fonds								3,7	15,0
- bedrijfsvoorheffing								3,7	15,0
CREG-fondsen						8,7	78,9	56,2	54,6
- btw						8,7	34,0	11,6	11,6
- accijnzen op energieproducten							45,0	44,6	43,0
Rampenfonds							26,7	11,9	11,9
- taks verzekeringsverrichtingen							26,7	11,9	11,9
effectisering						40,8	334,3	523,6	271,9
- kohieren natuurlijke personen						18,9	101,8	91,0	80,8
- kohieren vennootschappen						14,8	99,5	39,8	44,8
- kohieren niet-rijksinwoners						0,6	6,7	12,7	10,0
- roerende voorheffing (kohieren)							0,1	0,3	0,1
- bedrijfsvoorheffing (kohieren)							0,9	9,5	6,8
- boeten inkomstenbelastingen						0,2	1,2	1,3	1,3
- btw							61,0	250,5	69,9
- boeten btw							9,2	29,8	10,6
- intresten inkomstenbelastingen en btw						6,3	53,8	88,7	47,6
Selor	0,1					0,0		20,6	
- inschrijvingsrechten	0,1					0,0		20,6	
totaal	0,1				38,7	179,5	519,4	706,1	451,3

(*) Initiële begroting 2008.

Bron: Eigen berekeningen op basis van gegevens van de AOIF, "Douane en Accijnzen", de AKRED en "De Maandelijke Schatkisttoestand", FOD Financiën.

11.3 Bibliografie

BELGISCHE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS (2008). Begrotingen van ontvangsten en uitgaven voor het begrotingsjaar 2008 – Algemene Toelichting. De Kamer, DOC 52 0992/001. pp.424.

FEDERAAL PLANBUREAU (2008). Economische begroting 2008.

INSTITUUT VOOR DE NATIONALE REKENINGEN. Nationale rekeningen.

REKENHOF. 157e-164e Boek van het Rekenhof. Opmerkingen en documenten aan de kamer van volksvertegenwoordigers voorgelegd. Volume I – Commentaar.

STUDIE- EN DOCUMENTATIEDIENST FOD FINANCIËN. Conjunctuurnota.

VANALME E. (2007). De kloof tussen de totale ontvangsten en de rijksmiddelen: een analyse van de periode 2000-2006. Documentatieblad 4e kwartaal 2007, pp.19-243.